



Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 3. joulukuuta 2021
(OR. en)

14692/21

Toimielinten välinen asia:
2021/0401 (CNS)

JAI 1343
MIGR 266
ASILE 71
FRONT 422
RELEX 1055

EHDOTUS

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	2. joulukuuta 2021
Vastaanottaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2021) 752 final
Asia:	Ehdotus NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI väliaikaisista hätätoimenpiteistä Latvian, Liettuan ja Puolan hyväksi

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2021) 752 final.

Liite: COM(2021) 752 final



Bryssel 1.12.2021
COM(2021) 752 final

2021/0401 (CNS)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

väliaikaisista hätätoimenpiteistä Latvian, Liettuan ja Puolan hyväksi

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

- Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

SEUT-sopimuksen 78 artiklan 3 kohdan soveltaminen vastauksena muuttajien välineellistämiseen ulkorajoilla

Eurooppa-neuvoston 21. ja 22. lokakuuta 2021 antamissa päätelmissä korostettiin, ettei EU hyväksy minkäänlaisia kolmansien maiden yrityksiä välineellistää muuttajia poliittisia tarkoituksia varten. Johtajat sitoutuivat jatkamaan Valko-Venäjän hallinnon käynnistämisen meneillään olevan hybridihyökkäyksen torjuntaa. He muistuttivat myös, että on tärkeää varmistaa tehokkaat palautukset sekä takaisinottosopimusten ja -järjestelyjen täysimääräinen täytäntöönpano käyttämällä tarvittavaa vipuvoimaa. He totesivat, että Euroopan unioni pyrkii edelleen päättäväisesti varmistamaan ulkorajojensa tehokkaan valvonnan Eurooppa-neuvosto kehotti tässä yhteydessä komissiota esittämään mahdollisia tarvittavia muutoksia EU:n oikeudelliseen kehykseen ja konkreettisia toimenpiteitä, joita tuetaan riittävällä rahoituksella, välittömän ja asianmukaisen vastauksen varmistamiseksi EU:n lainsäädännön ja kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti, perusoikeuksien kunnioittaminen mukaan lukien.

Koska Latvia, Liettua ja Puola ovat joutuneet hätätilanteeseen, jota leimaa Valko-Venäjän poliittisia tarkoituksia varten välineellistämien kolmansien maiden kansalaisten äkillinen joukoittainen maahantulo, komissio esittää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 78 artiklan 3 kohdan nojalla väliaikaisia hätätoimenpiteitä koskevan ehdotuksen. Samalla ehdotus on vastaus tilanteesta kärsivien jäsenvaltioiden pyyntöön. Ne toivovat väliaikaisia toimenpiteitä, joilla voidaan puuttua tehokkaasti muuttoliikkeen aiheuttamaan hätätilanteeseen EU:n ulkorajalla. Kyseessä on siis vastaus koko EU:hun kohdistuvaan hybridihyökkäykseen.

Valko-Venäjä on haastanut unionia, erityisesti Latviaa, Liettuaa ja Puolaa, toimilla, joiden seurauksena laittomat rajanylitykset Valko-Venäjältä ovat lisääntyneet ennennäkemättömällä tavalla. Aiempina vuosina Valko-Venäjältä ei ole tehty juuri lainkaan EU:hun suuntautuvia laittomia ulkorajan ylitysyrityksiä, mutta kesästä 2021 alkaen laittomien rajanylitysten määrä on kasvanut tasaisesti. Nämä toimet merkitsevät hybridihyökkäystä ja kertovat jatkuvan ja pitkittyneen kriisin luomiseen tähtäävästä määrätietoisesta toiminnasta, joka on osa laajempaa keskitettyä pyrkimystä horjuttaa Euroopan unionia ja heikentää yhteiskuntaa ja keskeisiä instituutioita. Ne muodostavat todellisen uhkan ja vaaran unionin turvallisuudelle.

Ehdotuksen tavoitteena on tukea Latviaa, Liettuaa ja Puolaa säätämällä tarvittavista toimenpiteistä ja operatiivisesta tuesta, jotta Valko-Venäjän välineellistämien ihmisten saapumista voidaan hallita inhimillisellä, asianmukaisella ja ihmisarvoisella tavalla perusoikeuksia kaikilta osin kunnioittaen. Ehdotuksella täydennetään diplomaattisia toimia ja muita toimenpiteitä, joita unioni on hyväksynyt tähän hybridihyökkäykseen vastaamiseksi.

Valko-Venäjän harjoittaman muuttajien välineellistämisen vuoksi kyseiset ihmiset ovat joutuneet vakavaan tilanteeseen Euroopan unionin ja Valko-Venäjän välisellä rajaseudulla. Valko-Venäjän toimet ovat johtaneet humanitaariseen kriisiin, ja kuolonuhreja on jo vahvistettu useita. Ensimmäinen vastuu tämän kriisin ratkaisemisesta on Valko-Venäjällä. Sitä sitoo Geneven yleissopimus, mukaan lukien palauttamiskiellon periaate, ja se on liittynyt Global Compact -aloitteeseen. Vaikka EU jatkaakin tästä syystä osallistumistaan Valko-Venäjän alueella tarvittavan humanitaarisen avun antamiseen, Valko-Venäjän on

huolehdittava pakolaisten riittävästä suojelusta alueellaan ja tehtävä tätä varten yhteistyötä Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun (UNHCR) ja Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön (IOM) kanssa. Komissio ja Euroopan ulkosuhdehallinto ovat tehneet erittäin tiivistä yhteistyötä Yhdistyneiden kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen sekä asiaankuuluvien ihmisoikeusjärjestöjen kanssa estääkseen humanitaarisen kriisin kärjistymisen, myös ottaen huomioon sääolojen heikkenemisen.

Kyseisen ihmisten välineellistämisen seurauksena Valko-Venäjältä oli vuonna 2021 tullut 21. marraskuuta mennessä Latvian, Liettuan ja Puolan alueelle luvattomasti 7 831 kolmannen maan kansalaista, kun vastaava luku koko vuoden 2020 aikana oli 257. Liettuassa on tehty 2 676 turvapaikkahakemusta, Latviassa 579 ja Puolassa 6 730. Lisäksi nämä kolme jäsenvaltiota ovat estäneet 42 741 rajanylitysyrittä. Tarkkojen arvioiden tekeminen on vaikeaa, mutta Valko-Venäjälle saattaa tällä hetkellä olla juuttunut jopa 10 000 muuttajaa, ja heitä tulee päivittäin lisää.

Tämän seurauksena Latvia, Liettua ja Puola ovat julistaneet hätätilan. Kaikista unionin ja jäsenvaltioiden toimista huolimatta tilanne on huonontunut edelleen. Latvian, Liettuan ja Puolan alueelle pyrkii Valko-Venäjältä yhä kolmansien maiden kansalaisia. Tuoreista parannuksista huolimatta tilanne on edelleen hyvin epävakaa.

Liettuan ilmoitettua asiasta kesäkuussa komissio perusti muuttoliikettä käsittelevän varautumis- ja kriisinhallintaverkoston kautta säännöllisen seurantamekanismin muuttoliikkeeseen liittyvää varautumista ja kriisien hallintaa koskevasta EU:n mekanismista 23 päivänä syyskuuta 2020 annetun komission suosituksen (EU) 2020/1366 (muuttoliikettä koskeva varautumis- ja kriisisuunnitelma)¹ mukaisesti. Asianomaiset jäsenvaltiot, Euroopan ulkosuhdehallinto, asiaankuuluvat EU:n virastot ja komission yksiköt ovat jakaneet näissä puitteissa tietoa ja näkemyksiä, joista raportoidaan säännöllisesti.

Euroopan unioni tukee jäsenvaltioita, jotka ovat Valko-Venäjän hallinnon toimien kohteena. Komissio on kriisin alusta lähtien pyrkinyt muuntamaan unionissa Latviaa, Liettuaa ja Puolaa kohtaan tunnetun solidaarisuuden käytännön toimiksi ja myönsi Liettualle heinäkuussa 36 miljoonaa euroa hätäapua. Asianomaisille jäsenvaltioille on varattu rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälineestä (BMVI) tälle rahoituskaudelle 360 miljoonaa euroa, minkä lisäksi komissio on myöntänyt niille vuosiksi 2021 ja 2022 vielä noin 200 miljoonan euron lisärahoituksen.

Liettua myös aktivoi EU:n pelastuspalvelumekanismiin 15. heinäkuuta 2021, ja komissio on koordinoinut 19 jäsenvaltion antamaa apua. Liettua on saanut mekanismin välityksellä telttoja, sänkyjä, lämmitysjärjestelmiä ja muita tarvikkeita, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä maan alueella olevien muuttajien tarpeiden täyttämiseksi. Tämä vaihtoehto on edelleen myös Latvian ja Puolan käytettävissä.

Toinen tärkeä näkökohta on ollut EU:n virastojen antama operatiivinen tuki. Liettuan pyynnöstä EU on lähettänyt apua heti kriisin alusta alkaen. Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto (EASO) on antanut Latvialle ja Liettualle operatiivista tukea, jotta ne voivat selviytyä muuttajien välineellistämiseen liittyvästä tilanteesta. EASO on avustanut erityisesti turvapaikkahakemusten käsittelyssä, vastaanoton hallinnassa ja tulkkauksessa. Myös Euroopan raja- ja merivartiovirasto (Frontex) ja Europol ovat antaneet tukea niiden apua pyytäneille jäsenvaltioille. Nämä EU:n virastot ovat lähettäneet asiantuntijoita suorittamaan

¹ EUVL L 317, 1.10.2020, s. 26–38.

rajavalvontaa ja tiedustelutoimia, minkä lisäksi ne ovat pyrkineet parantamaan palauttamisvalmiuksia ja toteuttamaan palauttamisoperaatioita. Tämä tuki on jo johtanut huomattavaan määrään palauttamisoperaatioita. Tällä hetkellä tukitoimiin osallistuu yli 111 rajavartijaa, yli 82 turvapaikka-asiantuntijaa ja kaksi Europolin vierailevaa virkamiestä. Virastot voivat nyt jatkaa antamansa operatiivisen tuen määrän nostamista, ja on tärkeää, että kaikki kolme jäsenvaltiota hyödyntävät tuen kokonaisuudessaan.

Taloudellista ja operatiivista tukea on lujitettu ulkopoliittikan alan toimilla, joilla on pyritty puuttumaan muuttajien välineellistämisen tilanteeseen ja rajoittamaan tulijoiden määrää. Toimet liittyvät pattitilanteeseen, johon Valko-Venäjän kanssa on päädytty maassa elokuussa 2020 pidettyjen vilpillisten presidentinvaalien jälkeen ja sen johdosta, että Lukašenkan hallinto on kohdistanut omiin kansalaisiinsa laajamittaista ja lisääntyvää sortoa ja Ryanairin lento pakotettiin laskeutumaan. Unioni on ottanut käyttöön kattavan talous- ja rahoituspakotteiden paketin sekä valkovenäläisiä lentoliikenteen harjoittajia koskevan lentokiellon EU:n ilmatilassa ja pääsyn epäämisen EU:n lentoasemille vastauksena vilpillisiin vaaleihin ja Ryanairin lennon reitiltään poikkeamiseen pakottamiseen. Tämän lisäksi unioni on toteuttanut lisätoimenpiteitä vastauksena nimenomaan siihen, että Valko-Venäjä välineellistää muuttajia. Neuvosto hyväksyi 9. marraskuuta 2021 komission ehdotuksen EU:n ja Valko-Venäjän välisen viisumikäytäntöjen helpottamista koskevan sopimuksen soveltamisen osittaiseksi keskeyttämiseksi. Neuvosto muutti 15. marraskuuta 2021 Valko-Venäjään kohdistuvia EU:n pakotteita siten, että nyt unioni voi kohdistaa toimia sekä henkilöihin että yhteisöihin, jotka järjestävät tai edistävät EU:n rajojen laitonta ylittämistä helpottavaa toimintaa. Neuvosto on myös päässyt poliittiseen yhteisymmärrykseen viidennestä pakotepaketista. Komissio esitti 23. marraskuuta 2021 ehdotuksen sellaisten liikenteenharjoittajien toiminnan estämiseksi ja rajoittamiseksi, jotka osallistuvat EU:hun suuntautuvaan ihmisten salakuljetukseen tai ihmiskauppaan tai helpottavat sitä.

Komissio, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja ja jäsenvaltiot ovat ryhtyneet määrätietoisiin diplomaattisiin toimiin suhteessa tärkeimpiin lähtö- ja kauttakulkumaihin estääkseen näiden maiden kansalaisia saapumasta jatkossa Valko-Venäjän kautta. Tässä yhteydessä on pidetty yhteyttä kolmansiin maihin, jotta voitaisiin torjua Valko-Venäjän levittämää disinformaatiota ja jotta nämä maat tukisivat omien kansalaistensa palauttamista ja takaisinottoa. Yhteydenpitoon on sisältynyt myös suoria yhteyksiä lentoyhtiöihin ja siviili-ilmailuviranomaisiin, jotta on voitu tarkastella tapoja rajoittaa muuta kuin vilpittömässä mielessä tapahtuvaa matkustamista Valko-Venäjälle.

Nämä toimenpiteet ovat tuottaneet nopeita tuloksia, mutta tilanne rajalla on edelleen hyvin hauras, sillä Valko-Venäjä jatkaa unionin ulkorajoille edelleen saapuvien muuttajien välineellistämistä. Avainasemassa ovat valppaus ja valmius reagoida nopeasti uusiin kehityskuluihin.

Sen lisäksi, että unioni antaa asianomaisille jäsenvaltioille edelleen sekä operatiivista että taloudellista apua, sen olisi annettava niiden käyttöön tarvittavat oikeudelliset välineet, joiden avulla ne voivat reagoida nopeasti kansallisen turvallisuutensa ja unionin turvallisuuden puolustamiseksi. Näiden toimenpiteiden olisi täydennettävä unionin ja asianomaisten jäsenvaltioiden toteuttamia toimenpiteitä. Neuvostolla on SEUT-sopimuksen 78 artiklan 3 kohdan mukaan laaja harkintavalta valittaessa toteutettavia toimenpiteitä, joilla tiettyyn hätätilanteeseen on määrä reagoida nopeasti ja tehokkaasti. Näitä toimenpiteitä voidaan muuttaa ja mukauttaa, kunhan niiden väliaikaisuus säilyy.

Tähän päätökseen sisältyvien toimenpiteiden avulla asianomaiset jäsenvaltiot voivat hallita tilannetta valvotusti ja tuloksellisesti kunnioittaen kaikilta osin perusoikeuksia ja kansainvälisiä velvoitteita, kuten Eurooppa-neuvoston komissiolle esittämässä kehotuksessa korostetaan.

Säännökset menevät pidemmälle kuin turvapaikkamenettelydirektiivin 2013/32/EU säännökset, jotka koskevat tilannetta, jossa maahan saapuu suuri määrä kolmansien maiden kansalaisia tai kansalaisuudettomia henkilöitä, ja säännösten tarkoituksena on ottaa huomioon muuttajien välineellistämiseen liittyvä erityistilanne heikentämättä kuitenkaan oikeutta turvapaikkaan tai palauttamiskiellon periaatetta.

Turvapaikkamenettelydirektiivin säännöksiä ei ole suunniteltu kattamaan tilanteita, joissa unionin koskemattomuus ja turvallisuus ovat uhattuina muuttajien välineellistämisen vuoksi. Tästä syystä tässä ehdotuksessa esitetään väliaikaista muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettelyä, joka on räätälöity nyt vallitsevassa tilanteessa olevien jäsenvaltioiden tarpeisiin. Muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettelyn ja muiden tämän päätöksen mukaisten toimenpiteiden tarkoituksena on auttaa asianomaisia jäsenvaltioita toteuttamaan tarvittavat toimet, jotta kyseisen kolmannen maan vihamieliseen toimintaan voidaan reagoida tuloksellisesti unionin perusarvojen mukaisesti.

Latvia, Liettua ja Puola ovat tehostaneet rajojen valvontaa ja muita rajavalvontatoimenpiteitä unionin koskemattomuuden ja turvallisuuden suojelemiseksi. Lisäksi niiden on hallinnoitava niiden rajoille saapuvia kolmansien maiden kansalaisia. Osana näitä toimenpiteitä nämä jäsenvaltiot ovat joutuneet vallitsevien olosuhteiden vuoksi rajoittamaan avoimena olevien rajanylityspaikkojen määrää ja lähettäneet vihreälle rajalle huomattavan määrän rajavartijoita.

Tähän päätökseen sisältyvät toimenpiteet ovat luonteeltaan väliaikaisia ja poikkeuksellisia, ja niillä täydennetään rajavalvontatoimenpiteitä turvapaikka-asioita ja palauttamista koskevilla erityistoimenpiteillä. Kun otetaan huomioon tämänhetkinen tilanne ja se, että unionin yhtenäinen toiminta on alkanut tuottaa tuloksia siten, että tulijoiden määrä on vähentynyt, näitä toimenpiteitä olisi sovellettava kuuden kuukauden ajan. Tätä ajanjaksoa pidetään riittävänä siihen, että asianomaiset jäsenvaltiot voivat hallita poikkeuksellista tilannetta tuloksellisesti. Komissio arvioi tilannetta säännöllisesti uudelleen ennen tämän kuuden kuukauden määräajan päättymistä ja voi ehdottaa neuvostolle tämän ehdotuksen mukaisten toimenpiteiden soveltamisen jatkamista tai lopettamista.

Tällä ehdotuksella käyttöön otettavaan muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettelyyn sisältyy erityisiä menettelysäännöksiä, jotka koskevat kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten rekisteröintiä ja jättämistä, rekisteröinnin määräaikaisten pidentämistä ja mahdollisuutta päättää rajalla tai kauttakulkualueella kaikkien hakemusten tutkittavaksi ottamisesta tai sisällöstä, paitsi jos erityisiä haavoittuvuuksia ei voida ottaa huomioon. Siinä esitetään myös palauttamista ja aineellisia vastaanotto-olosuhteita koskevia erityissäännöksiä. Näihin toimenpiteisiin liittyy useita suoja-toimia. Kaikkiin muihin näkökohtiin sovelletaan turvapaikkamenettelydirektiiviä ja erityisesti mainitun direktiivin II luvussa säädettyjä takeita.

Ehdotukseen sisältyy myös operatiivista tukea koskeva luku, jonka tarkoituksena on mahdollistaa EU:n virastojen tuen lisääminen kyseisten kolmen jäsenvaltion pyynnöstä.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Tämä ehdotus on täysin syyskuussa 2020 hyväksytyn uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen ja siihen liittyvien lainsäädäntöehdotusten mukainen.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Tämä ehdotus vastaa uudessa muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksessa esitetyn kokonaisvaltaisen lähestymistavan mukaisesti tarvetta vähentää edelleen laittomasti maahantulevien aiheuttamaa painetta ja säilyttää ulkorajojen vahvuus. Se täydentää Schengenin rajasäännöstöä ja tulevaa Schengen-uudistusta, jonka yhteydessä komissio aikoo ehdottaa pysyvää kehystä sellaisia mahdollisia tulevia tilanteita varten, joissa unioniin kohdistuu vastaavanlainen muuttajien välineellistämistä johtuva uhka. Sillä pyritään myös vähentämään laittomasti maahan tulleiden edelleen liikkumista ja Schengen-alueeseen kohdistuvaa painetta. Ehdotuksessa mahdollistetaan uudessa muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksessa esitetyn muuttoliikkeen hallintaa koskevan kokonaisvaltaisen lähestymistavan mukaisesti nopea ja toimiva palauttaminen ja takaisinotto tilanteessa, jossa muuttajia välineellistetään. Lisäksi se on linjassa unionin ulkoisten toimien, kuten EU:n rajoittavien toimenpiteiden, kanssa, ja sitä olisi käytettävä rinnakkain niiden kanssa. Tämä ehdotus on osa kattavaa EU:n toimien kokonaisuutta, jolla torjutaan hybridihyökkäystä ja keinotekoisesti aikaansaatua muuttopainetta EU:n rajoilla.

2. EHDOTUKSEN OIKEUDELLINEN SISÄLTÖ

Yhteenveto toimenpiteistä

1. Ulkorajoilla sovellettava muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettely

Latvia, Liettua ja Puola ovat joutuneet hybridihyökkäyksen johdosta rajoittamaan rajaliikenteen minimiin siten, että ne ovat supistaneet avoimena olevien rajanylityspaikkojen määrää laittoman maahantulon estämiseksi ja kansallisen turvallisuutensa ja alueellisen koskemattomuutensa suojelemiseksi.

Monet muuttajat ovat kuitenkin juuttuneet kyseisten kolmen jäsenvaltion alueelle, tilanne jatkuu epävakana Valko-Venäjän puolella rajaa, ja laittomat maahantulot jatkuvat edelleen. Jotta vallitsevassa hätätilanteessa voidaan varmistaa yhdenmukainen toimintatapa rajavalvontatoimenpiteiden osalta ja antaa Latvialle, Liettualle ja Puolalle mahdollisuus hallita tämänhetkisiä muuttovirtoja mutta myös niiden alueella jo oleskelevia ihmisiä, tässä ehdotuksessa otetaan käyttöön muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettely. Se koskee kolmansien maiden kansalaisia, jotka on pysäytetty tai tavattu Valko-Venäjän rajan läheisyydessä laittoman maahantulon jälkeen tai heidän saavuttuaan rajanylityspaikoille.

a) Turvapaikkamenettely ulkorajoilla

Menettelyn keskeisiin ominaisuuksiin ovat seuraavat:

- **Asianomaisten jäsenvaltioiden mahdollisuus rekisteröidä turvapaikkahakemus ja antaa mahdollisuus sen tosiasialliseen jättämiseen ainoastaan tietyissä rajan läheisyydessä sijaitsevissa rekisteröintipisteissä sekä tätä tarkoitusta varten nimetyissä rajanylityspaikoissa**

Tämän menettelyn yhteydessä näiden jäsenvaltioiden olisi oltava mahdollista edellyttää, että kansainvälistä suojelua koskeva hakemus rekisteröidään ja jätetään tietyissä rajan läheisyydessä sijaitsevissa rekisteröintipisteissä, joihin voi kuulua myös tätä tarkoitusta varten nimettyjä rajanylityspaikkoja. Tämä mahdollistaisi muuttovirtojen asianmukaisemman

hallinnan ja vastaa myös turvapaikkamenettelydirektiivin ennestään tarjoamia mahdollisuuksia.

Turvapaikkamenettelydirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltio voi edellyttää, että kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset jätetään määrättyyn paikkaan. Direktiivissä ei kuitenkaan täsmennetä, missä rekisteröinnin on tapahduttava. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa edellytetään ainoastaan, että kun henkilö tekee kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, hakemus on rekisteröitävä. Jäsenvaltiot voivat sen vuoksi nimetä tiettyjä rekisteröintipisteitä, joihin voi kuulua rajanylityspaikkoja, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröinti- ja jättämispaikaksi. Direktiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että hakijoilla on tosiasiallinen mahdollisuus jättää hakemus mahdollisimman pian. Tästä syystä ja sen varmistamiseksi, että turvapaikkamenettelyyn pääsy on aidosti ja tosiasiallisesti mahdollista, Latvian, Liettuan ja Puolan on varmistettava, että tätä tarkoitusta varten nimetään ja pidetään avoinna riittävä määrä rekisteröintipisteitä, joihin kuuluu rajanylityspaikkoja, ja että hakijat saavat tiedon lähimmistä toimipisteistä, joihin he voivat jättää hakemuksensa.

- **Rekisteröinnin määräaika pidennetään neljään viikkoon**

Erityisen ulkorajoilla sovellettavan turvapaikkamenettelyn yhteydessä kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten rekisteröinnin määräaika olisi enintään neljä viikkoa (poiketen turvapaikkamenettelydirektiivistä, jossa määräajaksi vahvistetaan kolme tai kuusi päivää ja joukoittaisen maahantulon yhteydessä enintään 10 päivää).

Latvia, Liettua ja Puola saattavat tarvita tätä joustomahdollisuutta, jotta ne voivat reagoida tuloksellisesti Valko-Venäjän vihamieliseen toimintaan ja samalla hallita muuttajien välineellistämistilanteesta ja Valko-Venäjän hybridihyökkäyksestä johtuvaa äkillistä muuttovirtaa.

Kun otetaan huomioon Valko-Venäjän toteuttamat äkilliset ja ennalta arvaamattomat sekaantumistoimet/interventio, asianomaisten jäsenvaltioiden on rajoilleen saapuvien kolmansien maiden kansalaisten hallinnan lisäksi suunnattava resursseja alueellisen koskemattomuutensa suojelemiseksi. Tämän vuoksi asianomaiset jäsenvaltiot saattavat tarvita aikaa resurssiensa uudelleenjärjestelemiseen ja valmiuksiensa lisäämiseen, mitä toteutetaan myös EU:n virastojen tuella.

Jos jäsenvaltiot hyödyntävät rekisteröinnin pidennettyä määräaikaa, niiden on asetettava etusijalle sellaisten hakemusten rekisteröinti ja käsittely, jotka ovat todennäköisesti perusteltuja tai alaikäisten ja heidän perheenjäsentensä jättämiä.

- **Mahdollisuus soveltaa rajalla sovellettavaa nopeutettua menettelyä kaikkiin hakemuksiin**

Toimenpiteillä olisi tämänhetkisessä tilanteessa tuettava asianomaisia jäsenvaltioita niiden alueellisen koskemattomuuden suojelemisessa ja niiden henkilöiden maahantulon estämisessä, jotka eivät täytä maahantulon edellytyksiä, suojellen samalla kuitenkin perusoikeuksia. Mahdollisuus käsitellä hakemus rajalla ilman maahantulon sallimista turvapaikkamenettelydirektiivin 43 artiklan mukaisesti tarjoaa tällaista suojelua, mutta voimassa olevien sääntöjen mukaan hakemusten perusteet voidaan tutkia rajamenettelyssä vain tietyissä olosuhteissa. Vaikka alueelle laittomasti tulleiden hakijoiden kohdalla kyseessä voisi tietyin edellytyksin ollakin tällainen tapaus, tässä päätöksessä tämä mahdollisuus ulotetaan kaikkiin hakijoihin sulkematta pois mitään hakijaryhmää.

Ehdotuksessa mahdollistetaan se, että Latvia, Liettua ja Puola voivat erityisen turvapaikkamenettelyn yhteydessä soveltaa nopeutettua rajamenettelyä kaikkien hakemusten

käsiteltäväksi ottamisesta ja asiasisällöstä päättämässä, paitsi jos hakijoille, joilla on erityisiä terveysongelmia, ei voida antaa riittävää tukea. Tämä toimenpide rajoittaa Valko-Venäjän mahdollisuutta välineellistää kohdennetusti sellaisia kolmansien maiden kansalaisia, joihin rajamenettelyä ei voida soveltaa. Kuten turvapaikkamenettelydirektiivissä säädetään ja tässä ehdotuksessa nimenomaisesti todetaan, rajamenettelyn aikana sovelletaan turvapaikkamenettelydirektiivin II luvun peruseriaatteita ja takeita, jotta voidaan varmistaa kansainvälistä suojelua hakevien oikeuksien suojele samalla kun säilytetään oikeus turvapaikkaan ja noudatetaan palauttamiskiellon periaatetta. Lisäksi ehdotuksen mukaan perustellut hakemukset sekä perheiden ja lasten hakemukset on asetettava etusijalle.

Latvia, Liettua ja Puola voivat myös pidentää rajamenettelyn keston 16 viikkoon. Näiden 16 viikon kuluessa olisi tehtävä päätös hakemuksesta ja myös mahdollisesta muutoksenhausta hallinnolliseen päätökseen. Kun otetaan huomioon Valko-Venäjän toiminnan luonne ja äkillisyys, voidaan katsoa, samoin kuin edellä mainitun rekisteröinnin määräajan pidentämisen kohdalla, että rajamenettelyn pidempi kesto auttaa kyseisiä jäsenvaltioita tilanteessa, jossa muuttajia välineellistetään. Asianomaiset jäsenvaltiot saattavat tarvita aikaa resurssiensa uudelleenjärjestelemiseen ja valmiuksiensa lisäämiseen, mitä toteutetaan myös EU:n virastojen tuella. Lisäksi rajamenettelyssä käsiteltävien tapausten määrä on suurempi kuin tavanomaisissa olosuhteissa (koska sitä voidaan periaatteessa soveltaa kaikkiin hakijoihin). Näin ollen pidennys auttaa kyseistä jäsenvaltiota soveltamaan maan alueen ulkopuolella olemista koskevaa oikeudellista fiktiota pitempään, mikä lisää joustavuutta lisääntyneen työmäärän hoitamiseksi.

Latvia, Liettua ja Puola voivat myös ulottaa turvapaikkamenettelydirektiivin 46 artiklan 6 kohdassa vahvistetut säännöt, joiden mukaan jäsenvaltiot voivat rajoittaa muutoksenhaun automaattista lykkäävää vaikutusta, koskemaan kaikkia rajamenettelyjä ja antaa sen sijaan tuomioistuimelle toimivallan ratkaista, saako hakija jäädä alueelle edellyttäen, että 46 artiklan 7 ja 8 kohdan mukaisia takeita noudatetaan.

Kun otetaan huomioon turvapaikkamenettelydirektiivissä ja vastaanotto-olosuhteita koskevassa direktiivissä säädetyt suojatoimet, myös rajalla toteutettavan turvapaikkamenettelyn yhteydessä, hakijoiden säilöönnoton olisi oltava viimeinen keino yksittäisessä tilanteessa, jossa ei voida soveltaa muita riittäviä mutta lievempiä keinoja. Näin ollen turvapaikkamenettely ei merkitse hakijoiden järjestelmällistä säilöönnottoa. Jotta haavoittuvassa asemassa olevat hakijat voivat käyttää oikeuksiaan, Latvian, Liettuan ja Puolan ei tulisi soveltaa rajamenettelyä, jos hakijan terveydentilaan liittyvästä tarvittavasta tuesta ei voida huolehtia käsiteltäessä hakemus rajalla tai kauttakulkualueilla.

- b) Aineelliset vastaanotto-olosuhteet – Mahdollisuus kattaa ainoastaan perustarpeet

Tilanteessa, jossa kolmansien maiden kansalaisia välineellistetään ja heitä saapuu äkillisesti maahan, jäsenvaltion voi olla vaikea varmistaa, että aineellisia vastaanotto-olosuhteita koskevat vaatimukset täyttyvät. Latvian, Liettuan ja Puolan on kuitenkin huolehdittava siitä, että kaikkien toimien yhteydessä noudatetaan humanitaarisia perustakeita, kuten että niiden alueella oleville kolmansien maiden kansalaisille järjestetään ruokaa, vettä, vaatteita, asianmukaista lääketieteellistä hoitoa, apua haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille ja tilapäismajoitusta, kuten myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on vahvistanut äskettäisissä, näiden jäsenvaltioiden osalta annetuissa välitoimissa koskevissa määräyksissään.

Vastaanotto-olosuhteita koskevan direktiivin 18 artiklan 9 kohdan mukaan jäsenvaltio voi asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa ja tietyin edellytyksin vahvistaa aineellisille vastaanotto-olosuhteille mainitussa direktiivissä säädetystä poikkeavat yksityiskohtaiset säännöt, kunhan perustarpeet joka tapauksessa katetaan. Tällä ehdotuksella laajennetaan mahdollisuutta määrittää tämänhetkisessä muuttajien välineellistämisen tilanteessa direktiivistä poikkeavat aineelliset vastaanotto-olosuhteet edellyttäen, että katetaan perustarpeet, kuten tilapäismajoitus, ruoka, vesi, vaatetus, riittävä lääketieteellinen hoito ja apu haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille ihmisarvoa koskevaa oikeutta kaikilta osin kunnioittaen.

c) Palauttamismenettely ulkorajoilla

Jotta Latviaa, Liettuaa ja Puolaa voitaisiin auttaa selviytymään kolmansien maiden kansalaisten tämänhetkisestä joukoittaisesta maahantulosta, ehdotukseen sisältyy mahdollisuus olla soveltamatta direktiiviä 2008/115/EY kolmansien maiden kansalaisiin ja kansalaisuudettomiin henkilöihin, joiden kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on hylätty tämän ehdotuksen 2 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti. Latvia, Liettua ja Puola voivat soveltaa palauttamisdirektiivin 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan säännöstä sellaisten kolmansien maiden kansalaisten osalta, jotka eivät ole hakeneet kansainvälistä suojelua. Tämän ehdotuksen 3 artiklassa säädetyn poikkeuksen tarkoituksena on luoda palauttamisdirektiivin 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädettyä poikkeusta vastaava mekanismi, joka koskee erityisesti niitä kolmansien maiden kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä, joiden kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on hylätty tämän ehdotuksen 2 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

d) Täydentävät suojatoimet

Ehdotuksella varmistetaan, että käytettävissä on järjestelyjä, joilla taataan oikeus hakea suojelua aidosti ja tosiasiallisesti, sillä siinä varmistetaan, että käytettävissä on riittävästi toimipisteitä, joissa hakijat voivat virallisesti jättää turvapaikkahakemuksen. Jotta taataan pääsy turvapaikkamenettelyn piiriin, Latvian, Liettuan ja Puolan on ilmoitettava asianmukaisesti kolmansien maiden kansalaisille tai kansalaisuudettomille henkilöille kielellä, jota kyseinen kolmannen maan kansalainen ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän, sovelletuista toimenpiteistä, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröintiä ja jättämistä varten käytettävissä olevista toimipisteistä, erityisesti lähimmästä toimipisteestä, johon he voivat jättää kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, mahdollisuudesta hakea muutosta tehtyyn päätökseen sekä toimenpiteiden kestosta.

2. EU:n virastojen operatiivinen tuki

Koska Valko-Venäjän toimien vaikutukset voivat helposti heijastua laajemmin naapurijäsenvaltioihin ja Euroopan unioniin (tai tämä voi jopa olla niiden tavoitteena), on tarpeen suunnitella keinoja tuen antamiseksi EU:n tasolla. Jos Latvia, Liettua ja Puola pyytävät tukea EU:n virastoilta, virastojen olisi asetettava operatiivinen tukensa etusijalle. Tämä koskee erityisesti Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirastoa (EASO), joka voi auttaa rekisteröimään ja käsittelemään hakemuksia, jotta voidaan huolehtia haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden seulonnasta sekä tukea vastaanottotilojen hallinnointia ja suunnittelua ja niitä koskevien asianmukaisten vaatimusten käyttöönottoa. Frontex voi tukea

rajavalvontatoimia, kuten seulonta- ja palautusoperaatioita, ja Europol voi toimittaa tiedustelutietoa.

3. Muut säännökset

Ehdotus sisältää myös säännöksiä komission, jäsenvaltioiden ja EU:n virastojen välisestä yhteistyöstä sekä jäsenvaltioiden velvollisuudesta jatkaa asiaankuuluvien tietojen ja tilastojen toimittamista muuttoliikettä käsittelevän EU:n varautumis- ja kriisinhallintaverkoston kautta ja komission velvollisuudesta arvioida tilannetta säännöllisesti. Siihen sisältyy myös henkilöllistä soveltamisalaa koskeva säännös, jolla varmistetaan, että päätöstä sovelletaan henkilöihin, jotka ovat saapuneet ennen tätä päätöstä mutta muuttajien välineellistämiseen liittyvän tilanteen yhteydessä ja joiden kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia ei ole vielä rekisteröity tai joiden osalta palauttamismenettelyä ei ole aloitettu, ja että nämä henkilöt hyötyvät päätöksen säännöksistä. Näin näiden kolmansien maiden kansalaisten osalta taataan oikeusvarmuus ja ennakoitavuus sovellettavien menettelysääntöjen suhteen. Useat johdanto-osan kappaleet koskevat eriytettyä yhdentymistä siltä osin kuin on kyse Irlannin ja Tanskan osallistumisesta tähän päätökseen. Asianomaisten jäsenvaltioiden on lopetettava kaikki toimenpiteet, jos hätätilanne päättyy.

• Oikeusperusta

Tähän ehdotukseen sisältyy väliaikaisia toimenpiteitä kolmen jäsenvaltion (Latvia, Liettua ja Puola) hyväksi, sillä muuttajien välineellistämisestä johtuva kolmansien maiden kansalaisten äkillinen joukoittainen maahantulo on aiheuttanut niissä hätätilanteen. Tarvittavat väliaikaiset tukitoimenpiteet voivat ulottua Euroopan yhteistä turvapaikkajärjestelmää pidemmälle. Sen vuoksi asianmukainen oikeusperusta, jonka perusteella neuvosto voi hyväksyä nämä väliaikaiset toimenpiteet Euroopan parlamenttia kuultuaan, on SEUT-sopimuksen 78 artiklan 3 kohta.

Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön² mukaan SEUT-sopimuksen 78 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu 'väliaikaisten toimenpiteiden' käsitteellä on riittävän laaja ulottuvuus, jotta voidaan toteuttaa kaikki väliaikaiset toimenpiteet, jotka ovat tarpeen vastaamiseksi tehokkaasti ja nopeasti kolmansien maiden kansalaisten äkillisen joukoittaisen maahantulon aiheuttamaan hätätilanteeseen, joka tässä tapauksessa johtuu muuttajien välineellistämisestä poliittisia tarkoituksia varten. Näillä toimenpiteillä voidaan lähtökohtaisesti myös poiketa lainsäädäntötoimien säännöksistä. Yleisesti ottaen neuvostolla ja komissiolla on laaja harkintavalta niiden toimenpiteiden valinnassa, jotka ne toteuttavat, jotta tiettyyn hätätilanteeseen voidaan reagoida nopeasti ja tehokkaasti. Näitä toimenpiteitä voidaan muuttaa ja mukauttaa, kunhan niiden väliaikaisuus säilyy.³

Tämän oikeuskäytännön mukaisesti ehdotukseen sisältyy tiettyjä väliaikaisia toimenpiteitä aloilla, joita säännellään turvapaikkamenettelydirektiivillä (rekisteröinti, hakemuksen virallinen jättäminen ja rajamenettely), vastaanotto-olosuhteita koskevalla direktiivillä ja palauttamisdirektiivillä, sekä niihin liittyvät tarvittavat suojatoimet, jotka koskevat perusoikeuksien kunnioittamista, ja Euroopan unionin virastojen operatiivisia tukitoimenpiteitä asianomaisten jäsenvaltioiden hyväksi ja pyynnöstä.

² Slovakian tasavalta ja Unkari v. neuvosto, tuomio 6.9.2017, yhdistetyt asiat C-643/15 ja C-647/15, 77 ja 78 kohta.

³ Yhdistetyt asiat C-643/15 ja C-647/15, 133 ja 134 kohta.

- **Toissijaisuusperiaate**

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevassa SEUT-sopimuksen V osastossa annetaan Euroopan unionille tiettyjä näihin asioihin liittyviä toimivaltuuksia. Näitä toimivaltuuksia on käytettävä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan mukaisesti, toisin sanoen ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin Euroopan unionin tasolla.

Tilanteen, jossa kolmansien maiden kansalaisten äkillinen saapuminen vaarantaa jäsenvaltioiden alueellisen koskemattomuuden ja turvallisuuden sen vuoksi, että jokin kolmas maa helpottaa aktiivisesti kyseisten kolmansien maiden kansalaisten saapumista, olisi katsottava vaikuttavan koko EU:hun ja edellyttävän siksi EU:n ratkaisuja ja EU:n tukea. Kaikkien jäsenvaltioiden on tarpeen reagoida nopeasti ja tukea kyseistä jäsenvaltiota.

Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää EU:n tason toimia, koska ne ovat luonteeltaan valtioiden rajat ylittäviä. On selvää, että tätä yhteistä ongelmaa ei voida ratkaista yksittäisten jäsenvaltioiden toimilla, vaan tarvitaan yhteistä EU-linjaa.

Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saada aikaan tällaista yhteistä linjaa, vaan se voidaan ehdotetun päätöksen laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Tämän vuoksi unioni ryhtyy toimiin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan 3 kohdassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti.

- **Suhteellisuusperiaate**

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan 4 kohdassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä päätösehdotuksessa vahvistetaan tarkat erityisten turvapaikkamenettelysääntöjen soveltamisen ehdot, tällaisten sääntöjen soveltamisala ja soveltamisen määräaika sekä tarvittavat suojatoimet.

Kaikki muuttajien välineellistämiseen liittyvän tilanteen ratkaisemiseksi ehdotetut toimenpiteet rajoittuvat siihen, mikä on tarpeen sen varmistamiseksi, että jäsenvaltiot voivat hallita tilannetta asianmukaisesti ja tuloksellisesti ja samalla varmistaa hakijoiden tasavertaisen kohtelun näille kuuluvien oikeuksien ja takeiden suhteen. Lisäksi näiden toimenpiteiden kesto on rajattu siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä, jotta asianomaiset jäsenvaltiot voivat puuttua tilanteeseen, joka vaarantaa niiden turvallisuuden tai alueellisen koskemattomuuden.

Ehdotuksessa vahvistetaan poikkeuksien soveltamista koskevat suojatoimet. Näitä toimenpiteitä ehdotetaan yhdessä muiden toimenpiteiden kanssa ja ajankohtana, jona ulkopoliittiset toimenpiteet alkavat tuottaa tuloksia, jotta voidaan auttaa asianomaisia jäsenvaltioita hallitsemaan tilannetta, erityisesti kun otetaan huomioon kyseisiin kolmeen jäsenvaltioon Valko-Venäjältä edelleen saapuvien kolmansien maiden kansalaisten huomattava määrä ja se, että EU:n ja Valko-Venäjän väliselle rajalle juuttuneina on edelleen suuri määrä muuttajia. Komissio ehdottaa toimenpiteiden hyväksymistä kiireellisesti ja ajallisesti rajoitettuina poikkeuksellisina toimenpiteinä.

Turvapaikkamenettelydirektiivillä ja palauttamisdirektiivillä säännelyihin näkökohtiin liittyvät toimenpiteet ovat oikeasuhteisia, ja käyttöön on otettu useita suojatoimia, jotta voidaan tasapainottaa asianomaisten jäsenvaltioiden välittömät tarpeet muuttajien välineellistämiseen liittyvän tilanteen hallitsemiseksi ja välineellistämisen kohteena olevien kolmansien maiden kansalaisten tarvittava suojelu.

- **Toimintatavan valinta**

SEUT-sopimuksen 78 artiklan 3 kohdassa, joka on tämän ehdotuksen oikeusperusta, edellytetään neuvoston päätöstä Euroopan parlamentin kuulemisen jälkeen.

- **Perusoikeudet**

Tässä ehdotuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet sekä kansainvälisestä oikeudesta johtuvat velvoitteet.

Tässä päätöksessä säädettyä kehystä sovelletaan noudattaen täysin perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia, mukaan lukien oikeus ihmisarvoon (1 artikla), kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun kielto (4 artikla), oikeus vapauteen ja turvallisuuteen (6 artikla), oikeus turvapaikkaan (18 artikla), suoja joukkokarkotuksia ja palauttamista vastaan (19 artiklan 1 ja 2 kohta), syrjäntäkielto (21 artikla), naisten ja miesten välinen tasa-arvo (23 artikla), lapsen oikeudet (24 artikla) ja oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin (47 artikla). Tässä ehdotuksessa otetaan kaikilta osin huomioon haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden erityistarpeet. Toimivaltaisten viranomaisten on otettava ensisijaisesti huomioon vastaanotto-olosuhteita koskevassa direktiivissä 2013/33/EU säädetty lapsia ja haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä koskevat suojatoimet.

Vapauteen ja vapaaseen liikkuvuuteen liittyviä oikeuksia suojellaan, sillä säilöönottoa voidaan käyttää rajalla tapahtuvan turvapaikkamenettelyn tai palauttamisen yhteydessä ainoastaan tiukasti säännellyissä puitteissa ja rajoitetun ajan. Turvapaikkamenettelydirektiivin 26 artiklan 1 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot eivät saa ottaa henkilöä säilöön ainoastaan sen vuoksi, että hän on hakija. Samassa säännöksessä viitataan säilöönoton perusteiden ja olosuhteiden osalta vastaanotto-olosuhteita koskevan direktiivin 8 artiklaan. Vastaanotto-olosuhteita koskevan direktiivin 8 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan hakija voidaan ottaa säilöön, jotta menettelyn yhteydessä voidaan tehdä päätös hakijan oikeudesta tulla alueelle. Direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädetään myös, että jäsenvaltiot voivat ottaa hakijan säilöön ainoastaan, jos lievempiä vaihtoehtoisia keinoja – kuten sen 7 artiklan mukaisia liikkumisvapauden rajoituksia – ei voida soveltaa tehokkaasti.

Lisäksi sovellettaessa poikkeuksia palauttamisdirektiivistä noudatetaan vuoden 1951 pakolaissopimuksen 33 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 19 artiklassa vahvistettua palauttamiskiellon periaatetta. Ehdotuksessa muistutetaan nimenomaisesti, että jäsenvaltioiden on aina noudatettava tätä periaatetta täyttäessään velvoitettua suorittaa rajavalvontaa. Palauttamiskiellon periaatteen noudattamiseen kuuluu sen arvioiminen, onko olemassa vainotuksi joutumisen, kidutuksen, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai ketjupalautusten riski.

Kun kyseessä on rajalla tapahtuvan turvapaikkamenettelyn soveltaminen ja palauttamisdirektiivistä poikkeaminen, rajamenettelyn kohteena oleviin hakijoihin sovelletaan edelleen turvapaikkamenettelydirektiivin, vastaanotto-olosuhteita koskevan direktiivin ja palauttamisdirektiivin perusperiaatteita ja takeita. Lisäksi ehdotuksen mukaan perustellut hakemukset sekä perheiden ja lasten hakemukset on asetettava etusijalle. On näiden hakijoiden edun mukaista, että heidän turvapaikkahakemuksensa ratkaistaan mahdollisimman nopeasti. Ehdotuksessa taataan oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin ja varmistetaan, että tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista, voiko hakija jäädä jäsenvaltion alueelle siihen saakka, että muutoksenhausta tehdään päätös, sekä asianmukaiset takeet siitä, että hakija voi esittää tällaisia pyyntöjä tuomioistuimissa.

3. INTRESSITAHOJEN KUULEMINEN

- **Näyttöön perustuva päätöksenteko**

Ehdotus laadittiin kiireellisesti. Sen yhteydessä voitiin tukeutua työhön, jota oli tehty uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen yhteydessä kriisi- ja force majeure -tilanteita koskevan ehdotuksen valmistelemiseksi, sekä tietoihin, joita sidosryhmät olivat toimittaneet kuulemisprosessin aikana sen jälkeen, kun hybridiuhka käynnistyi kesällä 2021.

- **Sidosryhmien kuuleminen ja asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Sen jälkeen kun hybridiuhkatilanne alkoi kesällä 2021, komissio on kuullut kaikkia asiaankuuluvia sidosryhmiä siitä, miten tilanteeseen voidaan vastata. Jäsenvaltiot, joihin tämänhetkinen muuttajien välineellistäminen kohdistuu, erityisesti Liettua, ehdottivat konkreettisia lainsäädäntöaloitteita, joilla niiden näkemyksen mukaan puututtaisiin tilanteeseen asianmukaisesti. Tässä ehdotuksessa on otettu huomioon useita näistä ehdotuksista. Komissio tapasi kansainvälisiä järjestöjä ja kansalaisjärjestöjä ja kävi kirjeenvaihtoa niiden kanssa. Ne ovat arvioineet tilannetta ja ehdottaneet asianmukaisia vastatoimia. Komissio teki Puolaan ja Liettuaan useita sekä poliittisen että teknisen tason vierailuja. Näiden vierailujen aikana komissio keräsi tietoja tapaamalla kansallisia viranomaisia, ja sai niitä myös UNHCR:n ja IOM:n kansallisilta osastoilta sekä kansallisilta valtiosta riippumattomilta ihmisoikeusjärjestöiltä, jotka tukevat muuttajia raja-alueilla.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Koska tämä ehdotus liittyy muuttajien välineellistämiseen, mahdollisia talousarviovaikutuksia ei ole mahdollista arvioida etukäteen. Rahoitus otetaan nykyisten, muuttoliike-, turvapaikka- ja rajaturvallisuusasioihin keskittyvien EU:n rahoitusvälineiden vuosien 2014–2020 ja 2021–2027 määrärahoista. Jos tilanne pahenee entisestään, voitaisiin poikkeuksellisesti käyttää vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehityksen joustomekanismeja. Euroopan komissio ja jäsenvaltiot ovat keskustelleet säännöllisesti rahoitustarpeista, joita tilanne Valko-Venäjän vastaisilla ulkorajoilla aiheuttaa. Tämän seurauksena Euroopan komissio antoi tänä syksynä hätäapua Liettualle, ja Latvia, Liettua ja Puola ovat toteuttaneet toimenpiteitä mainittujen rahoitusvälineiden vuosien 2014–2020 kansallisten ohjelmien (käyttämättömien) varojen siirtämiseksi. Näille jäsenvaltioille on varattu BMVI:stä tällä rahoituskaudella 360 miljoonaa euroa, minkä lisäksi vuosina 2021 ja 2022 niillä on käytettävissään noin 200 miljoonan euron lisärahoitus olemassa olevista varoista, pääasiassa BMVI:n temaattisen rahoitusvälineen määrärahoista. Näiden välineiden kautta käytettävissä olevien resurssien optimaalinen käyttö mahdollistetaan jatkuvalla säännöllisellä vuoropuhelulla.

Edellä mainitusta syystä ei ole mahdollista arvioida etukäteen mahdollisia talousarviovaikutuksia asianomaisiin erillisvirastoihin. Niillä on nykyisissä talousarvioissaan jonkin verran joustovaraa, mutta riippuen tulevasta kehityksestä ja ottaen huomioon, että virastojen resurssit ovat rajalliset, ei ole poissuljettua, että tarvitaan resurssien uudelleenkohdentamista.

Tässä ehdotuksessa esitetyt rahoitustarpeet ovat voimassa olevan monivuotisen rahoituskehityksen mukaisia ja niihin saattaa sisältyä erityisrahoitusvälineiden käyttöä.

Mitä tulee turvapaikkamenettelyyn liittyviin näkökohtiin, ehdotuksesta ei aiheudu taloudellista eikä hallinnollista lisärasitetta unionille. Näin ollen sillä ei ole vaikutuksia unionin talousarvioon.

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS**väliaikaisista hätätoimenpiteistä Latvian, Liettuan ja Puolan hyväksi**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 78 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon⁴,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 78 artiklan 3 kohdassa todetaan, että jos kolmansien maiden kansalaisten äkillinen joukoittainen maahantulo aiheuttaa yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa hätätilanteen, neuvosto voi komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan hyväksyä väliaikaisia toimenpiteitä kyseisen jäsenvaltion tai kyseisten jäsenvaltioiden hyväksi.
- (2) Kesästä 2021 lähtien koko unioniin ja erityisesti Latviaan, Liettuaan ja Puolaan on kohdistunut hybridiuhka, jossa ihmisiä välineellistetään. Tämä on johtanut siihen, että laittomat rajanylitykset Valko-Venäjältä käsin ovat lisääntyneet ennennäkemättömällä tavalla. Edellisvuosina rajan yli Valko-Venäjältä EU-maihin ei pyritty laittomasti juuri lainkaan, mutta nyt yrityksiä on ollut päivittäin. Tämän toiminnan on käynnistänyt ja järjestänyt Lukašenkan hallinto, joka on houkutelut muuttajia rajalle yhteistyössä ihmissalakuljettajien ja rikollisverkostojen kanssa.
- (3) Tämän välineellistämisen vuoksi nämä muuttajat ovat joutuneet vakavaan tilanteeseen Euroopan unionin Valko-Venäjän vastaisilla ulkorajoilla. Valko-Venäjän toimet ovat johtaneet humanitaariseen kriisiin, ja kuolonuhreja on jo vahvistettu useita. Ensisijainen vastuu tämän kriisin ratkaisemisesta on Valko-Venäjällä. Sitä sitoo Geneven yleissopimus, mukaan lukien palauttamiskiellon periaate. Sen vuoksi Valko-Venäjän on huolehdittava muuttajien riittävästä suojelusta alueellaan ja tehtävä tätä varten yhteistyötä Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun (UNHCR) ja Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön (IOM) kanssa. Vaikka rajoitettu pääsy alueelle on haitannut tarpeiden arviointia Valko-Venäjän puolella rajaa, komissio on tehnyt erittäin tiivistä yhteistyötä Yhdistyneiden kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen sekä asiaankuuluvien ihmisoikeusjärjestöjen ja humanitaaristen kumppanijärjestöjen kanssa estääkseen humanitaarisen kriisin kärjistymisen, myös ottaen huomioon sääolojen heikkenemisen. Viimeaikaisilla päätöksillä on otettu käyttöön 700 000 euroa humanitaarista rahoitusta, jotta kumppanit voisivat antaa apua rajalle ja Valko-Venäjän sisäpuolelle jääneille haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille.

⁴ EUVL C ..., ..., s.

- (4) Näiden ihmisten välineellistämisen seurauksena Valko-Venäjältä oli vuonna 2021 tullut 21 päivään marraskuuta mennessä Latvian, Liettuan ja Puolan alueelle luvottomasti 7 831 kolmannen maan kansalaista, kun vastaava luku koko vuoden 2020 aikana oli 257. Liettuassa on tehty 2 676 turvapaikkahakemusta, Latviassa 579 ja Puolassa 6 730. Lisäksi nämä kolme jäsenvaltiota ovat estäneet 42 741 rajanylitysyrittä. Tarkkojen arvioiden tekeminen on vaikeaa, mutta Valko-Venäjälle saattaa tällä hetkellä olla juuttunut jopa 10 000 muuttajaa, ja heitä tulee päivittäin lisää.
- (5) Unioni on korkeimmalla tasollaan tuominut jyrkästi haavoittuvassa asemassa olevien muuttajien ja pakolaisten välineellistämisen. Eurooppa-neuvosto käsitteli tätä uhkaa kesä- ja lokakuussa 2021 pidetyissä kokouksissaan⁵. Unionin tilaa käsitelleessä puheessaan puheenjohtaja von der Leyen totesi Valko-Venäjän toiminnan olevan hybridihyökkäys Euroopan vakauden horjuttamiseksi⁶. Nämä toimet kertovat jatkuvan ja pitkittyneen kriisin luomiseen tähtäävästä määrätietoisesta toiminnasta, joka on osa laajempaa keskitettyä pyrkimystä horjuttaa Euroopan unionia ja heikentää yhteiskuntaa ja keskeisiä instituutioita. Ne muodostavat todellisen uhkan ja vaaran unionin turvallisuudelle.
- (6) Tämän ehdotuksen taustalla on Eurooppa-neuvoston 22 päivänä lokakuuta antamissa päätelmissä komissiolle esittämä kehoitus ehdottaa tarvittavia muutoksia EU:n oikeudelliseen kehykseen sekä konkreettisia toimenpiteitä, joilla voidaan varmistaa kyseisen hybridiuhkan välittömät ja asianmukaiset vastatoimet unionin lainsäädännön ja kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti. Samalla ehdotus on vastaus tilanteesta kärsivien jäsenvaltioiden pyyntöön saada käyttöön väliaikaisia toimenpiteitä, joilla voidaan puuttua tehokkaasti muuttoliikkeen aiheuttamaan hätätilanteeseen unionin ulkorajalla. Näillä toimenpiteillä pyritään antamaan Latvialle, Liettualle ja Puolalle hallittua ja nopeaa tukea tämänhetkisen tilanteen hallintaan perusoikeuksia ja kansainvälisiä velvoitteita kaikilta osin kunnioittaen.
- (7) Latvia, Liettua ja Puola ovat reagoineet vallitsevaan hätätilanteeseen julistamalla hätätilan ja tehostaneet rajojen valvontaa ja muita rajavalvontatoimenpiteitä unionin koskemattomuuden ja turvallisuuden suojelemiseksi. Osana näitä toimenpiteitä nämä jäsenvaltiot ovat joutuneet rajoittamaan avoimena olevien rajanylityspaikkojen määrää ja lähettäneet huomattavan määrän rajavartijoita Valko-Venäjän vastaiselle maarajalle. Lisäksi niiden on hallinnoitava rajoilleen saapuvia kolmansien maiden kansalaisia, joista monet hakevat tai aikovat hakea kansainvälistä suojelua Euroopan unionista, ja niitä, jotka jo oleskelevat niiden alueella.
- (8) Unioni on osoittanut määrätietoista tukea näille jäsenvaltioille, jotka ovat Valko-Venäjän hallinnon toimien kohteena ja jotka valvovat ulkorajaa EU:n puolesta.
- (9) Komissio on myöntänyt Liettualle hätätilanteisiin tarkoitettua rahoitustukea. Sen lisäksi, että asianomaisille jäsenvaltioille on varattu rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineestä (BMVI) 360 miljoonaa euroa tällä rahoituskaudella, komissio on myöntänyt niille vuosiksi 2021 ja 2022 noin 200 miljoonan euron lisärahoituksen. Liettua on myös aktivoinut EU:n pelastuspalvelumekanismiin, ja komissio on koordinoinut 19 jäsenvaltion antamaa apua. Liettua on saanut mekanismin välityksellä teltoja, sänkyjä, lämmitysjärjestelmiä ja muita tarvikkeita, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä Liettuan alueella olevien muuttajien tarpeiden täyttämiseksi. Tämä vaihtoehto on edelleen Latvian ja Puolan käytettävissä.

⁵ Eurooppa-neuvoston päätelmät 24–25 päivänä kesäkuuta 2021 ja 20–21 päivänä lokakuuta 2021.

⁶ Vuoden 2021 puhe unionin tilasta, 15 päivänä syyskuuta 2021.

- (10) Myös Euroopan raja- ja merivartiovirasto (Frontex), Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto (EASO) ja Europol ovat antaneet operatiivista tukea jäsenvaltioille, jotka ovat pyytäneet niiden apua vallitsevasta kriisitilanteesta selviytymiseen. Nämä virastot ovat lähettäneet asiantuntijoita käsittelemään turvapaikkahakemuksia sekä suorittamaan rajavalvontaa ja tiedustelutoimia, minkä lisäksi ne ovat pyrkineet parantamaan palauttamisvalmiuksia ja toteuttamaan palauttamisoperaatioita. Tämä operatiivinen tuki on jo johtanut huomattavaan määrään palauttamisoperaatioita. Virastot voivat nyt lisätä antamaansa operatiivista tukea, ja on tärkeää, että asianomaiset kolme jäsenvaltiota hyödyntävät tuen täydessä laajuudessaan.
- (11) Taloudellista ja operatiivista tukea on lujitettu ulkopolitiikan alan toimilla, joilla on pyritty puuttumaan välineellistämistilanteeseen ja rajoittamaan tulijoiden määrää. Unioni on ottanut käyttöön kattavan talous- ja rahoituspakotteiden paketin sekä valkovenäläisiä lentoliikenteen harjoittajia koskevan lentokiellon unionin ilmatilassa ja pääsyn epäämisen EU:n lentoasemille vastauksena vilpillisiin vaaleihin ja Ryanairin lennon reitiltään poikkeamiseen pakottamiseen, minkä lisäksi unioni on toteuttanut lisätoimenpiteitä vastauksena nimenomaan siihen, että Valko-Venäjä välineellistää muuttajia. Neuvosto hyväksyi 9 päivänä marraskuuta 2021 komission ehdotuksen EU:n ja Valko-Venäjän välisen viisumikäytäntöjen helpottamista koskevan sopimuksen soveltamisen osittaiseksi keskeyttämiseksi. Neuvosto muutti 15 päivänä marraskuuta 2021 Valko-Venäjään kohdistuvia EU:n pakotteita siten, että nyt unioni voi kohdistaa toimia sekä henkilöihin että yhteisöihin, jotka järjestävät tai edistävät EU:n rajojen laitonta ylittämistä helpottavaa toimintaa. Komissio esitti 23 päivänä marraskuuta ehdotuksen sellaisten liikenteenharjoittajien toiminnan estämiseksi ja rajoittamiseksi, jotka osallistuvat unioniin suuntautuvaan ihmisten salakuljetukseen tai ihmiskauppaan tai helpottavat sitä.
- (12) Komissio, korkea edustaja Euroopan ulkosuhdehallinnon avustamana ja jäsenvaltiot ovat ryhtyneet intensiivisiin diplomaattisiin toimiin suhteessa tärkeimpiin lähtö- ja kauttakulkumaihin estääkseen näiden maiden kansalaisia saapumasta jatkossa Valko-Venäjän kautta. Näihin toimiin on kuulunut yhteydenpitoa ja tehostettuja vierailuja tärkeimpiin lähtö- ja kauttakulkumaina oleviin kumppanimaihin tarkoituksena torjua Valko-Venäjän levittämää disinformaatiota, rajoittaa lähtevien henkilöiden määrää ja saada tukea näiden maiden tällä hetkellä Valko-Venäjälle juuttuneiden kansalaisten ottamiseen takaisin. Yhteydenpitoon on sisältynyt myös suoria yhteyksiä lentoyhtiöihin ja siviili-ilmailuviranomaisiin, jotta on voitu tarkastella tapoja rajoittaa muuta kuin vilpittömässä mielessä tapahtuvaa matkustamista Valko-Venäjälle.
- (13) Nämä unionin tai sen jäsenvaltioiden diplomaattiset, humanitaariset, operatiiviset ja taloudelliset toimet ovat johtaneet nopeisiin tuloksiin. Reittejä, joita pitkin ihmiskuljettajat tuovat muuttajia Valko-Venäjän rajalle, suljetaan yksi kerrallaan. Valko-Venäjän toteuttamat toimet muodostavat kuitenkin edelleen todellisen vaaran unionin ja asianomaisten jäsenvaltioiden turvallisuudelle sekä niiden alueelliselle koskemattomuudelle. Tilanne jatkuu hyvin epävakana, sillä Valko-Venäjä välineellistää unionin ulkorajalle saapuvia muuttajia edelleen, mikä merkitsee EU:hun kohdistuvaa hybridihyökkäystä.
- (14) Tämän seurauksena tilanne paikan päällä on edelleen Latvian, Liettuan ja Puolan kannalta haastava, sillä niiden alueelle ja EU:n ja Valko-Venäjän väliselle rajalle on juuttunut tuhansia muuttajia, ja kolmansien maiden kansalaisia saapuu paikalle yhä. Kun otetaan huomioon kyseisten kolmen jäsenvaltion tämänhetkinen epävakaa ja vaikea tilanne, on tarpeen hyväksyä väliaikaisia toimenpiteitä näiden jäsenvaltioiden hyväksi.

- (15) Toimenpiteillä olisi annettava Latvialle, Liettualle ja Puolalle tarvittavat oikeudelliset välineet, jotta ne voivat reagoida nopeasti ja tehokkaasti kolmansien maiden kansalaisten äkillisen joukoittaisen maahantulon aiheuttamaan hätätilanteeseen. Näihin väliaikaisiin toimenpiteisiin voivat sisältyä kaikki toimenpiteet, jotka ovat tarpeen, jotta tämänhetkiseen hyökkäykseen voidaan reagoida vaikuttavasti ja nopeasti. Näillä toimenpiteillä voidaan lähtökohtaisesti myös poiketa lainsäädäntötoimien säännöksistä.
- (16) Tässä päätöksessä hyväksytyt toimenpiteet ovat luonteeltaan väliaikaisia ja poikkeuksellisia, ja ne on tarpeen toteuttaa, jotta muuttovirtoja voidaan hallita asianmukaisesti ja ihmisarvoisesti perusoikeuksia kaikilta osin kunnioittaen ja jotta suojellaan asianomaisten jäsenvaltioiden alueellista koskemattomuutta ja kansallista turvallisuutta.
- (17) Tämänhetkisen hätätilanteen arvioinnin perusteella asianomaisia jäsenvaltioita voidaan tukea parhaiten siten, että otetaan käyttöön ulkorajoilla sovellettava muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettely, joka poikkeaa joistakin turvapaikkamenettelydirektiivin 2013/32/EU, vastaanotto-olosuhteita koskevan direktiivin 2013/33/EU ja palauttamisdirektiivin 2008/115/EY säännöksistä. Muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettelyn ja tässä päätöksessä säädettyjen operatiivisten tukitoimenpiteiden on tarkoitus auttaa asianomaista jäsenvaltiota hallitsemaan tilannetta valvotusti ja tuloksellisesti samalla kun varmistetaan, että perusoikeuksia ja kansainvälisiä velvoitteita kunnioitetaan kaikilta osin, kuten Eurooppa-neuvoston komissiolle esittämässä kehotuksessa korostetaan. Tässä päätöksessä säädettyissä toimenpiteissä kunnioitetaan erityisesti oikeutta turvapaikkaan, sillä siinä varmistetaan toimiva ja tosiasiallinen pääsy menettelyyn, sekä palauttamiskiellon periaatetta.
- (18) Tässä päätöksessä vahvistettu ulkorajoilla sovellettava muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettely on täysin Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 1, 4, 7, 24 ja 18 artiklan sekä 19 artiklan 1 ja 2 kohdan mukainen ja sitä on sovellettava kaikilta osin sen mukaisesti. Koska on tarpeen ottaa huomioon tarve asettaa ensi sijalle erityisesti lapsen etu, perhe-elämän kunnioittaminen ja asianomaisten henkilöiden terveyden suojelusta huolehtiminen, tässä päätöksessä olisi säädettävä tarkoista säännöistä ja suojatoimista, joita sovelletaan alaikäisiin ja heidän perheenjäseniinsä sekä hakijoihin, joiden terveydentila edellyttää erityistä ja riittävää tukea. Muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettelyn piiriin kuuluviin hakijoihin olisi sovellettava edelleen direktiivissä 2013/32/EU, jäljempänä 'turvapaikkamenettelydirektiivi', ja direktiivissä 2013/33/EU, jäljempänä 'vastaanotto-olosuhteita koskeva direktiivi', säädettyjä takeita, jotka koskevat hakijoita, joilla on erityistarpeita, ja haavoittuvassa asemassa olevia hakijoita. Direktiiviä 2013/33/EU, mukaan lukien kansainvälistä suojelua hakevien säilöönottoa koskevia sääntöjä ja suojatoimia, olisi sovellettava edelleen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tekemisajankohdasta lähtien. Mahdollisuus poiketa tietyistä mainitun direktiivin säännöksistä ei saisi vaikuttaa jäsenvaltioiden velvollisuuteen varmistaa aina ihmisarvon kunnioittaminen ja huolehtia erityisesti sellaisten kolmansien maiden kansalaisten perustarpeista, joihin sovelletaan muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettelyä.
- (19) On tarpeen ottaa käyttöön asianomaisten jäsenvaltioiden nimenomaisiin tarpeisiin räätälöity ulkorajoilla sovellettava muuttoliike- ja turvapaikkahallinnon hätätilannemenettely, koska turvapaikkamenettelydirektiivin nykyiset säännökset eivät

tarjoa riittäviä välineitä vastaamaan tuloksellisesti tämänhetkiseen hätätilanteeseen, jossa Valko-Venäjä välineellistää muuttajia. Vaikka joitakin turvapaikkamenettelydirektiivin 2013/32/EU säännöksiä voidaan soveltaa tämänhetkisen tilanteen ratkaisemiseksi hallitusti, niitä ei ole varsinaisesti suunniteltu käytettäväksi tilanteessa, jossa unionin koskemattomuus ja turvallisuus ovat muuttajien välineellistämistä aiheutuvan hyökkäyksen kohteena. Tämän nimenomaisen hätätilanteen käsittelemiseksi tarvitaan sen vuoksi erityisiä menettelysäännöksiä ja erityisesti muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettelyn käyttöönottoa. Niiden näkökohtien osalta, joita ei erityisesti säännellä tässä päätöksessä, olisi sovellettava kaikkia muita turvapaikkamenettelydirektiivin sääntöjä ja takeita.

- (20) Jotta Latviaa, Liettuaa ja Puolaa voitaisiin auttaa muuttovirtojen asianmukaisessa hallinnassa muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettelyn mukaisesti, nämä jäsenvaltiot voivat päättää, että ne rekisteröivät sellaisten kolmansien maiden kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden, jotka on pysäytetty tai tavattu Valko-Venäjän vastaisen rajan läheisyydessä laittoman maahantulon jälkeen tai heidän saavuttuaan rajanylityspaikoille, kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset ainoastaan tätä tarkoitusta varten nimetyissä, rajan läheisyydessä sijaitsevilla rekisteröintipisteissä, joihin voi kuulua tiettyjä rajanylityspaikkoja, ja että ne tarjoavat tosiasiallisen mahdollisuuden kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättämiseen ainoastaan niissä toimipisteissä, jotka on nimetty tätä tarkoitusta varten ja joihin olisi oltava helppo päästä. Kansainvälistä suojelua koskevaan menettelyyn on kuitenkin varmistettava toimiva ja tosiasiallinen pääsy Euroopan unionin perusoikeuskirjan 18 artiklan mukaisesti. Tätä varten Latvian, Liettuan ja Puolan olisi varmistettava, että tätä tarkoitusta varten nimetään ja avataan riittävästi rekisteröintipisteitä, joihin voi kuulua rajanylityspaikkoja. Hakijoille olisi ilmoitettava asianmukaisesti paikoista, joissa heidän hakemuksensa rekisteröidään ja missä se voidaan jättää.
- (21) Jotta voidaan varmistaa, että asianomaisilla jäsenvaltioilla on käytettävissään riittävä joustavuus, ja välttää se, että Valko-Venäjä kohdistaa toimia tiettyihin kolmansien maiden kansalaisten ryhmiin, asianomaisten jäsenvaltioiden olisi voitava antaa tässä päätöksessä säädetyssä muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettelyssä turvapaikkamenettelydirektiivin 43 artiklan mukaisen rajamenettelyn yhteydessä päätös kaikkien sellaisten kolmansien maiden kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden, jotka on pysäytetty tai tavattu Valko-Venäjän vastaisen rajan läheisyydessä laittoman maahantulon jälkeen tai heidän saavuttuaan rajanylityspaikoille, tekemien kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä ja perusteista. Turvapaikkamenettelydirektiivin II luvussa säädetyt takeita on noudatettava.
- (22) Toimivaltaisten viranomaisten olisi muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettelyssä otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu ja sairauksista kärsiviin hakijoihin sovellettavat suojatoimet. Tästä syystä Latvian, Liettuan ja Puolan olisi muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettelyssä asetettava ensi sijalle perustellun hakemuksen esittäneiden henkilöiden tai alaikäisten ja heidän perheenjäsentensä hakemukset. Lisäksi Latvian, Liettuan ja Puolan ei tulisi soveltaa rajamenettelyä, jos hakijan terveydentila ei salli hakemuksen käsittelyä rajalla tai kauttakulkualueilla. Näin olisi oltava myös silloin, kun terveysongelmat ilmenevät hakemuksen käsittelyn aikana. Jos hakemuksen käsittelyn aikana käy ilmi, että hakija tarvitsee erityisiä menettelyllisiä takeita, eikä rajalla toteutettavan turvapaikkamenettelyn yhteydessä voida antaa asianmukaista tukea

turvapaikkamenettelydirektiivin 24 artiklan 3 kohdan mukaisesti, asianomaisen jäsenvaltion olisi ohjattava hakija sen alueella toteutettavaan tavanomaiseen menettelyyn.

- (23) Jäsenvaltiot eivät turvapaikkamenettelydirektiivin 26 artiklan 1 kohdan mukaisesti saisi ottaa henkilöä säilöön ainoastaan sen vuoksi, että hän on hakija. Säilöönoton yhteydessä olisi sovellettava vastaanotto-olosuhteita koskevan direktiivin 8 artiklassa säädettyjä säilöönoton perusteita ja edellytyksiä. Vastaanotto-olosuhteita koskevan direktiivin 8 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan hakija voidaan ottaa säilöön, jotta menettelyn yhteydessä voidaan tehdä päätös hakijan oikeudesta tulla alueelle. Direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädetään myös, että jäsenvaltiot voivat ottaa hakijan säilöön ainoastaan, jos lievempiä vaihtoehtoisia keinoja – kuten sen 7 artiklan mukaisia liikkumisvapauden rajoituksia – ei voida soveltaa tehokkaasti. Vastaanotto-olosuhteita koskevassa direktiivissä säädettyjä säilöönottoa koskevia suojatoimia sovelletaan erityisesti tiettyihin ryhmiin, kuten alaikäisiin ja heidän perheisiinsä. Säilöönoton vaihtoehdot, kuten liikkumisvapauden rajoitukset, voivat tämänhetkisessä tilanteessa olla yhtä tehokkaita kuin säilöönotto, minkä vuoksi viranomaisten olisi harkittava niitä erityisesti alaikäisten osalta.
- (24) Tämän päätöksen mukainen muuttoliike- ja turvapaikkahallinnan hätätilannemenettely antaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden pidentää kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten rekisteröinnin määräajan enintään neljään viikkoon ja rajamenettelyn soveltamisen enimmäiskeston 16 viikkoon, joiden aikana olisi annettava päätös hakemuksesta, mukaan lukien päätös mahdollisesta kielteiseen päätökseen kohdistuvasta muutoksenhausta. Näihin menettelyihin sovellettavien, turvapaikkamenettelydirektiivin mukaisia määräaikoja pidempien määräaikojen tarkoituksena on auttaa asianomaisia jäsenvaltioita käsittelemään äkillistä joukoittaista maahantuloa tilanteessa, jossa muuttajia välineellistetään. Asianomaisten jäsenvaltioiden on vallitsevassa tilanteessa käytettävä resursseja alueellisen koskemattomuutensa suojaamiseen sen lisäksi, että ne hallinnoivat rajoilleen saapuvia tai alueellaan jo oleskelevia kolmansien maiden kansalaisia. Tämän vuoksi asianomaiset jäsenvaltiot saattavat tarvita aikaa resurssiensa uudelleenjärjestelmiseen ja valmiuksiensa lisäämiseen, myös EU:n virastojen tuella. Lisäksi rajamenettelyssä olevien hakijoiden määrä on suurempi kuin tavanomaisissa olosuhteissa, minkä vuoksi kukin asianomainen jäsenvaltio saattaa tarvita enemmän aikaa voidakseen tehdä päätöksiä sallimatta maahantuloa alueelleen. Latvian, Liettuan ja Puolan olisi kuitenkin asetettava etusijalle alaikäisten lasten ja heidän perheenjäsentensä hakemusten rekisteröinti.
- (25) Rajalla on vältettävä väkivaltaa kaikin keinoin, sekä asianomaisen jäsenvaltion alueellisen koskemattomuuden ja turvallisuuden suojaamisen yhteydessä että pyrittäessä varmistamaan sellaisten kolmansien maiden kansalaisten, mukaan lukien perheiden ja lasten, turvallisuus, jotka odottavat rauhallisesti mahdollisuutta hakea turvapaikkaa unionista. Jos asianomaisten jäsenvaltioiden ulkorajoilla tapahtuu väkivallantekoja, mukaan lukien tilanteessa, jossa kolmansien maiden kansalaiset yrittävät tunkeutua joukolla maahan ja käyttävät suhteettomia väkivaltaisia keinoja, asianomaisten jäsenvaltioiden olisi voitava toteuttaa tarvittavat kansallisen lainsäädäntönsä mukaiset toimenpiteet turvallisuuden ja yleisen järjestyksen säilyttämiseksi ja tämän päätöksen tehokkaan soveltamisen varmistamiseksi.
- (26) Direktiivin 2013/33/EU 18 artiklan 9 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa tietyin edellytyksin väliaikaisesti vahvistaa direktiivissä säädetystä poikkeavat yksityiskohtaiset säännöt aineellisille vastaanotto-

olosuhteille. Vallitseva hätätilanne on poikkeuksellinen tilanne, jonka vuoksi on perusteltua säätää poikkeavista aineellisista vastaanotto-olosuhteista, koska kolmansien maiden kansalaisia on saapunut äkillisenä ja ennalta arvaamattomana virtana, jota on hallinnoitava ja josta on huolehdittava rajalla. Tästä syystä asianomaisen jäsenvaltion olisi voitava tämänhetkisessä hätätilanteessa poiketa vastaanotto-olosuhteita koskevan direktiivin vaatimuksista ja tarjota kolmansien maiden kansalaisille ja kansalaisuudettomille henkilöille tilapäismajoitusta, joka olisi mukautettava kunkin vuodenajan sääolosuhteisiin, sekä kattaa kyseisten henkilöiden perustarpeet erityisesti tarjoamalla ruokaa, vettä, vaateita, asianmukaista lääketieteellistä hoitoa ja apua haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille kunnioittaen kaikilta osin ihmisarvoa koskevaa oikeutta.

- (27) Jotta Latvia, Liettua ja Puola voisivat selviytyä paremmin kolmansien maiden kansalaisten tämänhetkisten laittomien muuttovirtojen aiheuttamasta hätätilanteesta ja jotta voitaisiin täydentää rajatoimenpiteitä ja ulkorajalla sovellettavaa turvapaikkamenettelyä sekä varmistaa täysi yhdenmukaisuus näiden toimenpiteiden ja tämän menettelyn kanssa, asianomaisten jäsenvaltioiden olisi voitava väliaikaisesti poiketa direktiivin 2008/115/EY, jäljempänä 'palauttamisdirektiivi', soveltamisesta sellaisten kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden osalta, joiden kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on hylätty tässä päätöksessä vahvistetun turvapaikkamenettelyn yhteydessä. Jos tehdään myöhempi hakemus ainoastaan palauttamisen viivyttämiseksi tai estämiseksi, jäsenvaltiot voivat katsoa turvapaikkamenettelydirektiivin 33 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti, että hakemukselta puuttuvat tutkittavaksi ottamisen edellytykset. Tämä päätös ei rajoita Latvian, Liettuan ja Puolan mahdollisuutta poiketa direktiivin 2008/115/EY soveltamisesta mainitun direktiivin 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla sellaisten laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten osalta, jotka on pysäytetty heidän ylittäessään laittomasti jäsenvaltion ulkorajan maa-, meri- tai ilmaitse ja joille ei ole sen jälkeen myönnetty lupaa tai oikeutta oleskella tuossa jäsenvaltiossa.
- (28) Soveltaessaan poikkeusta palauttamisdirektiivin soveltamisesta Latvian, Liettuan ja Puolan on tarpeen varmistaa palauttamiskiellon periaatteen noudattaminen kaikilta osin ja ottaa asianmukaisesti huomioon lapsen etu, perhesuhteet ja asianomaisen kolmannen maan kansalaisen terveydentila, kuten palauttamisdirektiivissä poikkeusten osalta muutoin säädetään. Niiden olisi myös varmistettava, että kohtelu ja suojelun taso suhteessa pakkokeinojen käytön rajoituksiin, maastapoistamisen lykkäämiseen, kiireelliseen terveydenhuoltoon, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden tarpeisiin ja säilöönotto-olosuhteisiin ovat vähintään yhtä suotuisat kuin palauttamisdirektiivissä säädetty kohtelu ja suojelun taso.
- (29) Latvian, Liettuan ja Puolan olisi ilmoitettava kolmansien maiden kansalaisille tämän päätöksen mukaisesti sovelletuista toimenpiteistä. Latvian, Liettuan ja Puolan olisi erityisesti ilmoitettava kolmansien maiden kansalaisille tai kansalaisuudettomille henkilöille kielellä, jota kyseinen kolmannen maan kansalainen ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän, sovelletuista toimenpiteistä, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröintiä ja jättämistä varten käytettävissä olevista toimipisteistä, ja erityisesti niiden lähimpien toimipisteiden sijainnista, joihin heidän hakemuksensa voidaan jättää, mahdollisuudesta hakea muutosta hakemusta koskevaan päätökseen sekä toimenpiteiden kestosta.
- (30) Jotta kutakin asianomaista jäsenvaltiota voitaisiin tukea tarvittavan avun antamisessa tämän päätöksen soveltamisalaan kuuluville kolmansien maiden kansalaisille, mukaan lukien edistämällä vapaaehtoista paluuta koskevia toimia tai toteuttamalla

humanitaarisia velvoitteitaan, YK:n virastoilla ja muilla asiaankuuluvilla kumppanijärjestöillä, erityisesti Kansainvälisellä siirtolaisuusjärjestöllä sekä Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälisellä liitolla, olisi oltava tosiasiallinen pääsy rajalle vastaanotto-olosuhteita koskevassa direktiivissä ja turvapaikkamenettelydirektiivissä säädettyin edellytyksin. Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetulla olisi oltava turvapaikkamenettelydirektiivin 29 artiklan mukaisesti mahdollisuus käydä hakijoiden henkilöiden luona, rajalla olevat mukaan luettuina. Tätä varten Latvian, Liettuan ja Puolan olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä YK:n järjestöjen ja asiaankuuluvien kumppanijärjestöjen kanssa.

- (31) Latvian, Liettuan ja Puolan olisi sovellettava tämän päätöksen mukaisia toimenpiteitä vain niin kauan kuin se on ehdottoman välttämätöntä hätätilanteen ratkaisemiseksi ja joka tapauksessa enintään kuuden kuukauden ajan. Jos näiden toimenpiteiden soveltamiseen johtanut tilanne päättyisi ennen tätä kuuden kuukauden määräaika, asianomaisten jäsenvaltioiden olisi välittömästi lopetettava niiden soveltaminen. Komission olisi yhteistyössä asianomaisten jäsenvaltioiden ja asiaankuuluvien EU:n virastojen kanssa seurattava ja tarkasteltava tilannetta jatkuvasti ja ehdotettava tarvittaessa neuvostolle ja asianomaisille jäsenvaltioille tässä päätöksessä tarkoitettujen toimenpiteiden soveltamisen lopettamista tai niiden mahdollista jatkamista SEUT-sopimuksen 78 artiklan 3 kohdan mukaisella ehdotuksella.
- (32) Euroopan unionin virastojen olisi arvioitava Latvian, Liettuan ja Puolan tarpeet niiden esittämän tukipyynnön perusteella yhteistyössä niiden kanssa. Jotta voidaan auttaa Latviaa, Liettuaa ja Puolaa, joille Valko-Venäjän harjoittama muuttajien välineellistäminen aiheuttaa erityisiä haasteita, Euroopan raja- ja merivartioston (Frontex), Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston (EASO) ja Europolin sekä jäsenvaltioiden olisi annettava näille kolmelle jäsenvaltiolle asianmukaista tukea asettamalla etusijalle tarvittavat resurssit ja samalla vastattava edelleen muiden muuttopaineista kärsivien jäsenvaltioiden tarpeisiin.
- (33) Jotta voidaan auttaa näitä kolmea jäsenvaltiota, joilla on erityisiä haasteita muuttajien välineellistämisen vuoksi, Euroopan raja- ja merivartioston (Frontex) olisi asianomaisten jäsenvaltioiden pyynnöstä asetettava etusijalle niille suunnattava tuki. Tässä yhteydessä Frontexin pääjohtajan olisi jonkin näistä jäsenvaltioista sitä pyytäessä käynnistettävä nopea rajainterventio tai palautusinterventio rajoitetuksi ajaksi asianomaisen vastaanottavan jäsenvaltion alueella ja otettava käyttöön tarvittavat resurssit. Lisäksi Frontexin olisi pyynnöstä asetettava etusijalle muun tyyppinen apu, kuten Eurosurin fuusiopalvelut tai riskianalyysituotteet sekä tarvittavat rajojen valvontaa tehostavat laitteet. Euroopan raja- ja merivartioston olisi myös tehtävä muuttajien välineellistämiseen liittyvän tilanteen johdosta asiaa koskeva haavoittuvuusarviointi, jossa olisi myös arvioitava mahdollisia lisätukitarpeita.
- (34) Jotta voidaan tukea asianomaisia, muuttajien välineellistämisen vuoksi haasteita kohdanneita jäsenvaltioita tässä päätöksessä säädettyjen poikkeusten täytäntöönpanossa, Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston (EASO) olisi asianomaisten jäsenvaltioiden pyynnöstä priorisoitava tukensa siten, että se antaa Latvian, Liettuan ja Puolan käyttöön tarvittavat resurssit erityisesti lähettämällä turvapaikka-asioiden tukiryhmiä avustamaan muun muassa hakemusten rekisteröinnissä ja käsittelyssä, haavoittuvuuksien tunnistamisessa ja arvioinnissa, asianmukaisten vastaanotto-olosuhteiden varmistamisessa tai tarvittavien käännöspalvelujen, asiantuntemuksen ja koulutuksen tarjoamisessa.

- (35) Jotta voidaan auttaa asianomaisia kolmea, muuttajien välineellistämisen vuoksi haasteita kohdannutta jäsenvaltiota, Europolin olisi asianomaisten jäsenvaltioiden pyynnöstä tuettava niitä lähettämällä asiantuntijoita, asettamalla niiden pyynnöt etusijalle, tarjoamalla käyttöön räätälöityjä analyysituotteita, kuten uhka-arvioita, strategisia ja operatiivisia analyysseja ja tilannekatsauksia, sekä tuettava edelleen jäsenvaltioita muuttajien salakuljetuksen ja siihen liittyvien rikosten torjunnassa.
- (36) Euroopan unionin virastojen olisi tarvittaessa käynnistettävä asiantuntijahakuja Latvian, Liettuan tai Puolan esittämiin tukipyyntöihin vastaamiseksi. Tässä tapauksessa jäsenvaltioita olisi kannustettava laatimaan tarvittaville asiantuntijoille asianmukaiset profilit mahdollisimman pian. Euroopan raja- ja merivartioston järjestämän nopean rajaintervention tai palautusintervention yhteydessä jäsenvaltioita olisi kannustettava antamaan panoksensa ryhmien lähettämiseen pysyvästä joukosta, mukaan lukien nopean toiminnan reservistä, tai kaiken tarvittavan kaluston lähettämiseen, myös nopean toiminnan kalustoreservistä. Jäsenvaltioita olisi myös kannustettava tukemaan Latviaa, Liettuaa ja Puolaa kaikissa palauttamistoimenpiteissä ja niiden yhteydenpidossa kolmansiin maihin.
- (37) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän päätöksen tavoitteita, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU-sopimus) 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä päätöksessä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (38) Tässä päätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet.
- (39) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Irlanti ei osallistu tämän päätöksen hyväksymiseen, päätös ei sido Irlantia eikä sitä sovelleta Irlantiin, sanotun kuitenkin rajoittamatta mainitun pöytäkirjan 4 artiklan soveltamista.
- (40) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän päätöksen hyväksymiseen, päätös ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan.
- (41) Tilanteen kiireellisyys huomioon ottaen tämän päätöksen olisi tultava voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.
- (42) Koska hyväksytyt toimenpiteet ovat väliaikaisia, niiden olisi oltava ajallisesti rajoitettuja ja päätyttävä nykyisen hätätilanteen päätyttyä.
- (43) Henkilöt, jotka ovat saapuneet Valko-Venäjältä Latviaan, Liettuaan ja Puolaan ennen tämän päätöksen voimaantuloa, olisi sisällytettävä päätöksen soveltamisalaan, jos heitä ei ole vielä rekisteröity tai jos heidän palauttamismenettelyään ei ole aloitettu,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

ILUKU
JOHDANTOSÄÄNNÖS

1 artikla

Kohde

Tällä päätöksellä otetaan käyttöön väliaikaisia toimenpiteitä Latvian, Liettuan ja Puolan hyväksi niiden tukemiseksi Valko-Venäjän toimien aiheuttaman hätätilanteen hallinnassa näiden toimien johdettua kolmansien maiden kansalaisten äkilliseen joukoittaiseen maahantuloon vallitsevassa tilanteessa, jossa muuttajia välineellistetään ulkorajoilla.

II LUKU

MUUTTOLIIKE- JA TURVAPAIKKAHALLINNAN HÄTÄTILANNEMENETTELY LATVIAN, LIETTUAN JA PUOLAN ULKORAJOILLA

2 artikla

Turvapaikkamenettely

1. Poiketen siitä, mitä turvapaikkamenettelydirektiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, sellaisten kolmansien maiden kansalaisten tai kansalaisuudettomien henkilöiden osalta, jotka on pysäytetty tai tavattu Valko-Venäjän vastaisen rajan läheisyydessä laittoman maahantulon jälkeen tai heidän saavuttuaan rajanylityspaikoille, rekisteröinti voi tapahtua viimeistään neljän viikon kuluttua hakemuksen tekemisestä.

Latvian, Liettuan ja Puolan on asetettava etusijalle alaikäisten ja heidän perheenjäsentensä hakemusten rekisteröinti.
2. Poiketen siitä, mitä turvapaikkamenettelydirektiivin 25 artiklan 6 kohdan b alakohdassa, 31 artiklan 8 kohdassa ja 43 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään, Latvia, Liettua ja Puola voivat päättää rajallaan tai kauttakulkualueillaan kaikkien 1 kohdan mukaisesti rekisteröityjen hakemusten tutkittavaksi ottamisesta tai, kun on kyse mainitun direktiivin 31 artiklan 8 kohdan mukaisesta menettelystä, hakemusten sisällöstä. Turvapaikkamenettelydirektiivin II luvun peruseriaatteita ja takeita sovelletaan.
3. Latvian, Liettuan ja Puolan on asetettava etusijalle sellaisten hakemusten käsittely, jotka ovat todennäköisesti perusteltuja tai jotka ovat alaikäisten ja heidän perheenjäsentensä jättämiä.
4. Niiden hakijoiden osalta, joiden terveydentila edellyttää tukea, jota ei voida riittävällä tavalla varmistaa rajalla tai kauttakulkualueilla, mukaan lukien silloin, kun tämä käy ilmi menettelyn aikana, ei enää sovelleta rajamenettelyä ja hakijan on annettava tulla alueelle hakemuksen käsittelyä varten ilman, että menettelyä välttämättä aloitetaan uudelleen.
5. Poiketen siitä, mitä turvapaikkamenettelydirektiivin 43 artiklan 2 kohdassa säädetään, alueelle tulon sallimista edeltävä määräaika voidaan pidentää 16 viikkoon, jonka kuluessa on annettava päätös hakemuksesta, mukaan lukien muutoksenhaku.
6. Poiketen siitä, mitä turvapaikkamenettelydirektiivin 46 artiklan 5 ja 6 kohdassa säädetään, Latvia, Liettua ja Puola voivat päättää soveltaa mainitun artiklan 6 kohdassa vahvistettuja sääntöjä kaikkiin päätöksiin, jotka koskevat tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa rajamenettelyssä käsiteltyjä hakemuksia.

3 artikla

Aineelliset vastaanotto-olosuhteet

Poiketen siitä, mitä direktiivissä 2013/33/EU säädetään, Latvia, Liettua ja Puola voivat väliaikaisesti vahvistaa aineellisia vastaanotto-olosuhteita koskevat yksityiskohtaiset säännöt, jotka poikkeavat direktiivin 2013/33/EU 17 ja 18 artiklassa säädetyistä yksityiskohtaisista säännöistä, sellaisten hakijoiden osalta, jotka on pysäytetty tai tavattu Valko-Venäjän vastaisen rajan läheisyydessä laittoman maahantulon jälkeen tai heidän saavuttuaan rajanylityspaikoille ja joihin sovelletaan tämän päätöksen 2 artiklan 1 kohdassa säädettyjä toimenpiteitä, edellyttäen, että asianomaiset jäsenvaltiot huolehtivat hakijoiden perustarpeista, erityisesti ruuasta, vedestä, vaatetuksesta, asianmukaisesta lääketieteellisestä hoidosta ja tilapäismajoituksesta, joka on mukautettu kunkin vuodenajan sääoloihin, ja että tässä yhteydessä kunnioitetaan kaikilta osin ihmisarvoa.

4 artikla

Palauttamismenettely

1. Latvia, Liettua ja Puola voivat päättää olla soveltamatta direktiiviä 2008/115/EY niiden kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden osalta, joiden kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on hylätty ja joihin on sovellettu 2 artiklaa.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden osalta Latvian, Liettuan ja Puolan on
 - a) noudatettava palauttamiskiellon periaatetta ja otettava direktiivin 2008/115/EY (palauttamisdirektiivi) 5 artiklan mukaisesti asianmukaisesti huomioon lapsen etu, perhesuhteet ja asianomaisen kolmannen maan kansalaisen terveydentila;
 - b) varmistettava, että heidän kohtelunsa ja suojelun taso ovat vähintään yhtä suotuisat kuin ne, joista säädetään direktiivin 2008/115/EY (palauttamisdirektiivi) 8 artiklan 4 ja 5 kohdassa (pakkokeinojen käytön rajoitukset), 9 artiklan 2 kohdan a alakohdassa (maastapoistamisen lykkääminen), 14 artiklan 1 kohdan b ja d alakohdassa (ensiapu ja heikossa asemassa olevien henkilöiden tarpeet) sekä 16 ja 17 artiklassa (säilöönnoton edellytykset).

5 artikla

Erityiset takeet

1. Soveltaessaan tätä päätöstä Latvian, Liettuan ja Puolan on ilmoitettava asianmukaisesti kolmansien maiden kansalaisille tai kansalaisuudettomille henkilöille kielellä, jota kyseinen kolmannen maan kansalainen ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän, sovelletuista toimenpiteistä, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröintiä ja jättämistä varten käytettävissä olevista toimipisteistä, erityisesti lähimmästä toimipisteestä, johon he voivat jättää kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, mahdollisuudesta hakea muutosta päätökseen sekä toimenpiteiden kestosta.
2. Latvia, Liettua ja Puola eivät saa soveltaa 2, 3, 4 ja 5 artiklaa pidempään kuin on ehdottoman välttämätöntä Valko-Venäjän aiheuttaman hätätilanteen ratkaisemiseksi ja joka tapauksessa enintään 10 artiklassa vahvistetun ajan.

III LUKU

OPERATIIVINEN TUKI

6 artikla

Euroopan raja- ja merivartioston operatiivinen tuki

1. Euroopan raja- ja merivartioston antaa tai lisää Latvian, Liettuan tai Puolan pyynnöstä operatiivista tukeaan Latvialle, Liettualle ja Puolalle rajaturvallisuuden ja palauttamisen alalla lähettämällä eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvän joukon jäseniä, mukaan lukien lähettämällä tarvittaessa henkilöstöä nopean toiminnan reservin 1 500 jäsenen henkilöstöstä ja teknistä kalustoa sekä antamalla muuta asiaankuuluvaa tukea.
2. Euroopan raja- ja merivartioston (Frontex) pääjohtaja voi käynnistää nopean rajaintervention asetuksen (EU) 2019/1896 39 artiklan 5 kohdan mukaisesti tai palautusintervention mainitun asetuksen 53 artiklan mukaisesti.
3. Virasto tukee Latviaa, Liettuaa ja Puolaa näiden pyynnöstä seuraavilla toimilla:
 - a) pysyvän joukon lähettäminen osana rajaturvallisuusryhmiä ja niihin liittyvän teknisen kaluston (partioautot, kuljetusajoneuvot, helikopterit, lämpökameralla varustetut ajoneuvot, kamerat jne.) lähettäminen tukemaan rajavalvontaa erityisesti seuraavien toimintojen osalta:
 - rajojen valvonta;
 - rajatarkastukset;
 - rajatylittävän rikollisuuden paljastaminen;
 - raportointi;
 - tulkkaus;
 - alaikäisten ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien muuttajien tunnistaminen ja asianmukaisen ohjaamisen varmistaminen;
 - b) pysyvän joukon lähettäminen osana rajaturvallisuusryhmiä ja niihin liittyvän teknisen kaluston lähettäminen tukemaan sellaisten kolmansien maiden kansalaisten palauttamista, jotka joko eivät ole hakeneet kansainvälistä suojelua tai joiden oikeus jäädä alueelle on päätynyt, erityisesti avustamalla seuraavissa toimissa:
 - palauttamista edeltävät toimet, mukaan lukien paluuneuvonta ja kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön tukeminen järjestämällä tunnistuskäyntejä ja tarjoamalla videoneuvottelupalveluja tunnistamishaastatteluja varten;
 - vapaaehtoinen paluu;
 - kaupallisilla lennoilla ja tilauslennoilla toteutettavat palautusoperaatiot, mukaan lukien palautettavien henkilöiden saattaminen lähtömaana olevaan kolmanteen maahan ja tarvittaessa palauttamisen jälkeiset toimet kolmansissa maissa;
 - c) pysyvän joukon lähettäminen osana muuttoliikkeen hallinnan tukiryhmiä tukemaan muuttajien tunnistamista, mukaan lukien kansalaisuuden selvittämistä ja matkustusasiakirjojen tarkastuksia, erityisesti

- antamalla tukea kuulemistoimiin ja yhteisten riski-indikaattoreiden soveltamiseen terrorismiin mahdollisesti liittyvien henkilöiden tunnistamiseksi ja lisätietojen keräämiseksi reiteistä, avustajista ja toimintatavoista;
- antamalla tukea Eurodac-laitteiden käyttöön sekä muuttajien rekisteröintiä ja heidän sormenjälkiensä ottamista hoitavalle henkilöstölle;
- asettamalla etusijalle kaikki Eurosurin fuusiopalveluja koskevat asianomaisten kolmen jäsenvaltion pyynnöt, jotka koskevat erityisesti seuraavia:
 - lentoliikenteen seuranta Valko-Venäjälle eri lähtöpaikoista saapuvien lentojen seuraamiseksi;
 - säännöllisen seurannan tarjoaminen räätälöidyillä kuvatedustelupalveluilla, mukaan lukien satelliittikuvilla, jotka kattavat viereiset Valko-Venäjän rajan lähialueet tilanteen arvioimiseksi sekä kauempana sijaitsevat rajan lähialueet, jotka ovat merkityksellisiä, jotta voidaan saada parempi käsitys lähetetyn henkilöstön ja teknisen kaluston turvallisuuteen kohdistuvista mahdollisista uhkista;
 - Valko-Venäjän alueen rajan tuntumassa kattavien räätälöityjen monialaisten ilmavalvontapalvelujen tarjoaminen, jos niitä on saatavilla ja ne ovat tarpeen, joko soveltamalla Latvian, Liettuan ja Puolan kattavaa alueellista lähestymistapaa tai tukemalla yhtä tai useampaa jäsenvaltiota tarjoamalla valmiuksia suorittaa valvontaa yöaikana;
- d) sosiaalisen median alustojen seuranta, jotta potentiaalisten muuttajien ryhmät voidaan havaita ajoissa ja reagoida kaikenlaiseen EU:n rajoille suuntautuvaan laajamittaiseen liikkumiseen;
- e) räätälöityjen riskianalyysituotteiden tarjoaminen;
- f) tarvittaessa muu erityistuki.

7 artikla

Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston operatiivinen tuki

Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto (EASO) asettaa Latvian, Liettuan tai Puolan pyynnöstä etusijalle tarvittavan operatiivisen tuen asettamisen saataville erityisesti seuraavien toimien välityksellä:

- a) turvapaikka-asioiden tukiryhmien lähettäminen;
- b) kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittely;
- c) turvapaikkahakemusten alustavan analysoinnin helpottaminen;
- d) hakijoiden hakemuksia ja saapumisolosuhteita koskevien henkilökohtaisten puhuttelujen suorittaminen;
- e) haavoittuvassa asemassa olevien hakijoiden asianmukaisen tunnistamisen ja arvioinnin tukeminen;

- f) vastaanottotilojen hallinnoinnin ja suunnittelun sekä niitä koskevien asianmukaisten vaatimusten käyttöönoton tukeminen;
- g) tiedon ja mahdollisesti tarvittavan erityisavun antaminen kansainvälistä suojelua hakeville tai sen potentiaalisille hakijoille;
- h) erityisesti tulkkaus- ja käännöspalveluihin liittyvän asiantuntemuksen, lähtömaita koskevan täsmällisen ja ajantasaisen tiedon sekä turvapaikkatapausten käsittelyä ja hallinnointia koskevan tietämyksen tarjoaminen;
- i) koulutuksen tarjoaminen toimivaltaisten tai muiden viranomaisten henkilöstölle;
- j) tarvittaessa muu erityistuki.

8 artikla

Europolin operatiivinen tuki

Europol asettaa Latvian, Liettuan tai Puolan pyynnöstä etusijalle tarvittavan operatiivisen tuen asettamisen saataville seuraavien toimien välityksellä:

- a) asiantuntijoiden lähettäminen vertaamaan tietoja Europolin tietokannoissa oleviin tietoihin, helpottamaan nopeaa ja turvallista tietojenvaihtoa jäsenvaltioiden välillä ja tukemaan operatiivista analyysia;
- b) räätälöityjen analyysituotteiden, kuten uhka-arvioiden, strategisten ja operatiivisten analyysien ja tilannekatsausten, tarjoaminen;
- c) asianomaisten jäsenvaltioiden toimien tukeminen sellaisten muuttajien salakuljetuksen ja siihen liittyvien rikosten torjunnassa, joita helpotetaan, edistetään tai toteutetaan internetin välityksellä, ja asetuksen (EU) 2016/794 4 artiklan 1 kohdan m alakohdassa tarkoitetuissa toimissa;
- d) tarvittaessa muu erityistuki.

IV LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

9 artikla

Yhteistyö ja arviointi

1. Komissio, asiaankuuluvat Euroopan unionin virastot sekä Latvia, Liettua ja Puola tekevät tiivistä yhteistyötä ja tiedottavat toisilleen säännöllisesti tämän päätöksen täytäntöönpanosta. Latvian, Liettuan ja Puolan on toimitettava edelleen kaikki asiaankuuluvat tiedot, mukaan lukien tilastot, jotka ovat merkityksellisiä tämän päätöksen täytäntöönpanon kannalta, EU:n muuttoliikettä käsittelevän varautumis- ja kriisinhallintaverkoston kautta.
2. Latvian, Liettuan ja Puolan on huolehdittava tiivistä yhteistyöstä UNHCR:n ja asiaankuuluvien kumppanijärjestöjen kanssa määrittääkseen yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat hakijoille vallitsevassa hätätilanteessa annettavaa tukea tässä päätöksessä, turvapaikkamenettelydirektiivissä ja vastaanotto-olosuhteita koskevassa direktiivissä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti.
3. Komissio seuraa ja tarkastelee tilannetta jatkuvasti yhteistyössä Latvian, Liettuan ja Puolan kanssa ja ehdottaa tarvittaessa tämän päätöksen kumoamista tai sen

voimassaolon jatkamista tekemällä SEUT-sopimuksen 78 artiklan 3 kohdan nojalla ehdotuksen neuvoston päätökseksi. Tätä varten Latvian, Liettuan ja Puolan on toimitettava komissiolle tiedot, joita se tarvitsee tämän tarkastelun suorittamiseksi ja päätöksen kumoamista tai sen voimassaolon jatkamista koskevan ehdotuksen tekemiseksi, sekä kaikki muut komission pyytämät tiedot.

10 artikla

Voimaantulo ja soveltaminen

1. Tämä päätös tulee voimaan [...] päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.
2. Sitä sovelletaan kuuden kuukauden ajan sen voimaantulosta, sanotun kuitenkin rajoittamatta 9 artiklan soveltamista.
3. Tätä päätöstä sovelletaan kaikkiin Latvian, Liettuan tai Puolan alueelle tämän päätöksen voimaantulopäivästä alkaen saapuviin kolmansien maiden kansalaisiin sekä kolmansien maiden kansalaisiin, jotka ovat jo oleskelleet Latvian, Liettuan tai Puolan alueella ennen tämän päätöksen voimaantuloa Valko-Venäjän hallinnon toimien seurauksena ja joiden kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia ei ole rekisteröity tai joiden osalta palauttamismenettelyä ei ole aloitettu.
4. Tätä päätöstä sovelletaan edelleen hakijoihin, joiden kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset on rekisteröity tämän päätöksen säännösten mukaisesti, kunnes heidän hakemuksistaan on annettu lopullinen päätös tai kunnes asianomaiset kolmansien maiden kansalaiset palautetaan 4 artiklan mukaisesti.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*